

Bardzo Młoda Kultura 2024 Diagnoza wojewódzka — Podkarpacie

Operator wojewódzki
Centrum Kulturalne w Przemyślu

Opracowanie:
dr Wojciech Broszkiewicz

– Przemyśl, 2024 –

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Miejsce edukacji kulturowej w politykach publicznych na poziomie województwa.....	4
2. Zasoby instytucjonalne województwa podkarpackiego w zakresie edukacji kulturowej	9
3. Dotychczasowe obszary interwencji w ramach programu BMK w województwie podkarpackim ..	16
4. Podsumowanie diagnoz lokalnych.....	23
Zakończenie.....	24
Spis map, wykresów, tabel i zestawień.....	26
Aneks.....	27

Wstęp

Program Bardzo Młoda Kultura – zgodnie z ideą sformułowaną przez Narodowe Centrum Kultury – zakłada *wykorzystywanie metod edukacji kulturowej do animowania zmian społecznych przyczyniając się do kreatywnego, sprawczego i innowacyjnego działania młodzieży, a także kształtowania u niej postaw oraz umiejętności: współpracy, zaufania społecznego i odpowiedzialności*. Główny cel Programu, którym jest rozwój podmiotowego uczestnictwa w młodzieży w kulturze ma zostać osiągnięty dzięki rozwojowi umiejętności młodzieży w zakresie krytycznego i twórczego uczestnictwa w kulturze, wspieraniu podmiotowości i umacnianiu tożsamości społeczności lokalnych w perspektywie nasilonego procesu interakcji kultur, wspieraniu twórczego i wrażliwego na lokalne konteksty społeczne wykorzystania wartości dziedzictwa kulturowego wspólnot lokalnych.¹

W ramach Programu przewidziano wsparcie partnerstw mających na za zdanie realizację inicjatyw skierowanych do młodzieży i będących odpowiedzią na zapotrzebowanie młodych osób w zakresie uczestnictwa w kulturze. W ramach BMK przewidziano również realizację badań diagnostycznych, w tym Diagnozy wojewódzkiej, których efektem jest niniejszy Raport.

Opracowanie to zgodnie z wytycznymi zawiera próbę określenia miejsca edukacji kulturowej w politykach publicznych, w tym na poziomie wojewódzkim i lokalnym; ocenę zasobów instytucjonalnych w województwie; identyfikacja dotychczasowych interwencji w ramach programu BMK w skali województwa oraz podsumowanie wniosków z diagnoz lokalnych.

¹ NCK, Bardzo Młoda Kultura, <https://www.nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/programy-dotacyjne-nck/bardzo-młoda-kultura> (Dostęp 30.09.2023).

1. Miejsce edukacji kulturowej w politykach publicznych na poziomie województwa

Stosując się do procedury realizacji tzw. badań zza biurka (z ang. *Desk Research*) podjęto zabiegi mające na celu ustalenie miejsca edukacji kulturowej w polityce publicznej na poziomie lokalnym, a ściślej w odniesieniu do województwa podkarpackiego. W tym celu sięgnięto do kluczowych dokumentów udostępnionych przez poszczególne podmioty władz rządowych i samorządowych województwa, a także placówek kultury o zasięgu wojewódzkim*. Dzięki temu ustalono iż, pojęcie edukacji kulturowej (również w odmianach jak np. edukacja kulturalna) występuje w takich dokumentach jak:

1) dokumenty dotyczące stanu bieżącego, tj.:

1.1) Uchwała Nr 390 / 7804 / 22 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie przyjęcia Raportu o stanie województwa podkarpackiego za 2021 r. i przekazania go pod obrady Sejmiku Województwa Podkarpackiego (392 strony). W uchwale tej o edukacji kulturowej wspomniano w kontekście takich przedsięwzięć jak: (1) *Projekt Bardzo Młoda Kultura*, przy czym mowa tu była o szkoleniach dla animatorów, podjętych inicjatywach, a także o badaniach diagnostycznych oraz ewaluacyjnych (s. 187-188); (2) *Letnia szkoła gry na cymbałach*, której zadaniem był m.in. wzrost kompetencji kulturowych oraz artystycznych mieszkańców regionu, m.in. poprzez rozwój edukacji kulturowej, m.in. poprzez przyczynienie się do ochrony tradycji związanych z grą na cymbałach (s. 192-193); (3) *Zakup audio-guide do oprowadzania po ekspozycjach Muzeum Historycznego w Sanoku wraz z utworzeniem aplikacji*, co miało na celu „zwiększenie oferty kulturalnej i turystycznej Muzeum Historycznego w Sanoku, a zarazem Województwa Podkarpackiego oraz rozwój edukacji kulturowej Województwa Podkarpackiego”, i jak stwierdzono zadanie to zostało wykonane (s. 195). Ponadto o edukacji kulturowej wspomniano tu w odniesieniu do *Współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*, a ściślej w kontekście przygotowanie rocznego Programu współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego i sprawozdania z jego realizacji. Edukację kulturową zaliczono tu do jednego z 14-stu celów szczegółowych, a konkretnie 10-tego, tj. „wspieranie inicjatyw służących rozwojowi edukacji kulturowej i animacji kultury” (s. 354).

1.2) *Strategia Rozwoju Kultury Miasta Rzeszowa do roku 2020*, Opracowane na zlecenie Urzędu Miasta Rzeszowa, Rzeszów 2014 (ss. 103) – działania kontynuowane – por. poniższy projekcie Strategii Rozwoju Kultury Miasta Rzeszowa na lata 2023-2030.

2) dokumenty zawierające plany działań, tj.:

2.1) *Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* (Samorząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, wrzesień 2020r.), przy czym w tym 167-mio stronicowym dokumencie kwestii kultury poświęcono dwie strony, w Rozdziale 2. *Kapitał ludzki i społeczny*, w podrozdziale *Kultura i dziedzictwo kulturowe* (s. 83-85), w części 2.3.1. *Tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej i interpretacji dziedzictwa wraz ze zwiększeniem kompetencji kulturowych mieszkańców* (s. 83). Mowa tu m.in. o inicjowaniu przedsięwzięć kulturalnych; tworzeniu bogatej oferty kulturalnej; a także stwarzaniu warunków sprzyjających wzrostowi kompetencji kulturowych oraz artystycznych mieszkańców regionu, m.in. poprzez rozwój edukacji kulturowej; jak również wsparciu twórców; promocji regionu oraz popularyzacja jego kultury; popularyzacja kultury

* Dokonana w bieżącym roku ponowna kwerenda dokumentów dotyczących omawianych tu kwestii umożliwiła aktualizację informacji o Strategii Rozwoju Publiczności Rzeszowskiego Sektora Kultury na lata 2023-2030 oraz o dwa raporty z ewaluacji i diagnozy przeprowadzonych w ramach BMK w 2023 r.

i dziedzictwa kulturowego; oraz prowadzeniu badań w obszarze kultury. W dokumencie tym nie występuje definicja edukacji kulturowej, natomiast jej realizacji mają szczególnie sprzyjać takie działania jak: sieciowanie podmiotów zaangażowanych w tworzenie, ochronę, udostępnianie, popularyzację kultury oraz dziedzictwa kulturowego w celu integracji działań w obszarze kultury; wykorzystanie kulturotwórczej roli uczelni i szkół; poprawa jakości, poszerzenie i budowa nowej infrastruktury kultury, a także budowa Podkarpackiej Galerii Słowa i Obrazu (nowej siedziby biblioteki wojewódzkiej w Rzeszowie) w celu podniesienia efektywności edukacji kulturowej i poziomu kształcenia ustawicznego oraz zwiększenia potencjału funkcjonalnego samorządowych instytucji kultury, a także artystycznego i architektonicznego potencjału regionu (2.3.2. *Wzmacnianie współpracy i partnerstwa na rzecz wykorzystania regionalnych zasobów dziedzictwa i kultury współczesnej jako potencjału rozwojowego*, s. 84-85). Edukacja kulturowa w dokumencie tym jest wzmiankowana dwa razy. *

2.2) w projekcie *Strategii Rozwoju Kultury Miasta Rzeszowa na lata 2023-2030* (Rzeszów, 2023, ss. 106), edukacji kulturowej poświęcono odrębny Rozdział 6 Program edukacji kulturalnej (s. 70-87), w którym zawarto takie zagadnienia jak: założenia realizacyjne programu edukacji kulturalnej (tj. organizacja: spotkań muzealnych, teatralnych, fotograficznych, bibliotecznych, tzw. nocy tematycznych w instytucjach kultury, konkursów tematycznych, spotkań z twórcami, „darmowych” wystaw fotograficznych, malarskich i przedstawień teatralnych), grupy docelowe tego typu edukacji (tj. dzieci w wieku przedszkolnym oraz ze szkół podstawowych, uczniowie szkół średnich, studenci, osoby dorosłe, seniorzy, a także nauczyciele, przedsiębiorcy i emigranci z Ukrainy), proponowane działania (tj. realizacja zajęć dodatkowych w przedszkolach i szkołach, finansowanie dodatkowych zajęć kulturalnych w szkołach, współpraca z Podkarpacką Komisją Filmową oraz WDK w Rzeszowie, promocja dziedzictwa kulturowego, stworzenie laboratorium kulturalnego na bazie rzeszowskich uczelni oraz biznesu – promocja wirtualnej rzeczywistości lub gamingu, rozwijanie programu grantowego dla NGO-sów oraz zwiększenie dostępności edukacji kulturalnej dla osób ze szczególnymi potrzebami); analizę wystąpienia działań niepożądanych (tj. brak zainteresowania poszczególnych grup docelowych a także przedstawicieli biznesu w projekty, jak również brak nowej infrastruktury kulturalnej). Co istotne, wymienione działania stanowią kontynuację, modyfikację i poszerzenie przedsięwzięć prowadzonych w latach ubiegłych (np. przedstawionych we wspomnianej strategii z 2014 r.).

2.3) w *Strategii Rozwoju Publiczności Rzeszowskiego Sektora Kultury na lata 2023-2030* (Rzeszów, 2023, ss. 391), edukacja kulturowa / kulturalna jest wspomniana w teoretycznej części opracowania w kontekście definicyjnym, „jako ważny element w rozwoju publiczności” i jest tu rozumiana jako „różnorodne działania nakierowane na zwiększanie kompetencji kulturowych (...) [która] zmierza do przygotowania publiczności do uczestnictwa w kulturze, zarówno biernego, jak i czynnego, dodatkowo wpływa na kształtowanie obyczajowości i zachowań społecznych, m.in. poprzez przekazywanie wzorów, wynikających z dziedzictwa kulturowego, związanych z wartościami i normami grupy, obejmujących dorobek duchowy i materialny”. (s. 22). W opracowaniu pochyłono się również nad rozróżnieniem pojęć edukacji kulturowej oraz kulturalnej (s. 53). Dokument ten ogólnie składa się z trzech części, tj. tzw. teoretycznej, zawierającej koncepcję audience development i wyjaśnienie znaczenia tej idei dla wzmacniania potencjału instytucji kultury i rozwijania relacji z obecną, jak i z przyszłą publicznością; diagnostyczno-badawczą zawierającą podsumowanie najważniejszych wniosków i rekomendacji z przeprowadzonych badań jakościowych oraz ilościowych oraz strategicznej, w której zaprezentowano plan wdrażania koncepcji rozwoju publiczności wraz z rekomendacjami, planem ewaluacji i monitoringu Strategii.

* Zgodnie z założeniami klasycznej metody badawczej służącej do badania przekazów, tj. analizy treści B. Berelsona istotność treści można mierzyć za pomocą liczby i obszerności ich wystąpień w danym tekście, uwzględniając oczywiście przy tym jego objętość.

3) publikacje naukowe

Kwerenda zasobów biblioteki Uniwersytetu Rzeszowskiego pod kątem edukacji kulturalnej wykazała następujące pozycje:

3.1) Adam Horbowski, *Edukacja kulturalna jako system działań społeczno-wychowawczych: (analiza systemowa i projekcja modelowa)*, Rzeszów 2000;

3.2) Grażyna Praweńska-Skrzypek, *Polityka kulturalna polskich samorządów. Wybrane zagadnienia*, Kraków 2003;

3.3) *Edukacja i animacja społeczno-kulturalna dorosłych: (diagnoza - potrzeby - prognozy)*, red. Adam Horbowski, Jerzy Potoczny, Rzeszów 2007;

3.4) Wojciech Broszkiewicz, *Kapitał kulturowy młodego pokolenia Polski współczesnej: studium na przykładzie wybranych społeczności Podkarpacia*, Rzeszów 2010;

3.5) Teresa Mazepa, *Animacja kultury w praktyce edukacyjnej*, Rzeszów 2017;

3.6) *Muzyka jako przedmiot recepcji, refleksji pedagogicznej i badań interdyscyplinarnych*, red. Ewa Nidecka, Jolanta Wąsacz-Krztoń; Rzeszów 2017;

3.7) Hubert Kotarski, *Podobni czy różni? : kapitał społeczno-kulturowy studentów z Polski, Słowacji, Węgier i Rumunii*, Rzeszów 2020;

3.8) Wojciech J. Cynarski, *Metodologia badań społecznych i antropologiczno-kulturowych w naukach o kulturze fizycznej i w obszarze turystyki*, Rzeszów 2021;

4) badania z zakresu kultury, zawierające aspekt edukacji kulturowej

4.1) Artur Kawa, Joanna Jęczalik, Oktawia Skakowska, *Kultura w czasie zarazy w województwie podkarpackim* (Rzeszów 2020), w którym m.in. przedstawiciele instytucji kulturalnych zwrócili uwagę, iż na opieszałość w działaniach podejmowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, niezrozumienie istoty edukacji kulturalnej, w tym brak konkretnych wytycznych dla domów kultury i koncepcji wznowienia ich działalności (s. 14). Był to przy tym jedyny wątek poruszający kwestię edukacji omawianego typu;

4.2) raporty z badań ewaluacyjnych (8 opracowań) przeprowadzonych w ramach BMK w województwie podkarpackim, tj. Raporty z lat 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 (realizacja i opracowanie Wojciech Broszkiewicz; Raport z 2016 r. we współautorstwie z Jerzym Michno);

4.3) raporty z badań diagnostycznych (8 opracowań) przeprowadzonych w ramach BMK w województwie podkarpackim, tj. 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2023, 2024 (realizacja i opracowanie Wojciech Broszkiewicz; Raport z 2016 r. we współautorstwie z Jerzym Michno);

5) Pojęcie edukacji kulturowej nie występuje natomiast w takich dokumentach jak:

5.1) *Diagnoza Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Województwa Podkarpackiego*, Regionalne Obserwatorium Regionalne (Rzeszów, lipiec 2019, ss. 614). W dokumencie mowa jest o kulturze i edukacji w ścisłych tych słów znaczeniach, tj. o ochronie dziedzictwa kulturowego, o infrastrukturze kulturalnej oraz uczestnictwie, a w przypadku edukacji o oświacie. Kontekstowo wspomina się o turystyce związanej z miejscami kultury, które w efekcie może skutkować zwiększeniem poziomu świadomości z zakresu kultury;

5.2) *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta (jakościowa) Strategia Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024* (Przemysł, marzec 2014), tj. Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 27/2014 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 6 marca 2014 r. W dokumencie jest mowa o dziedzictwie kulturowym, potencjale kulturowym miasta, uczestnictwie w kulturze oraz o turystyce związanej z infrastrukturą kulturalną – por. Zestawienie 1.

Zestawienie 1. Edukacja kulturowa na Podkarpaciu w publikacjach naukowych, dokumentach strategicznych i raportach z badań

Nr pozycji	Treść odnosząca się do edukacji kulturowej	Uwagi
1.1	Informacja o przedsięwzięciach związanych z edukacją kulturową w województwie podkarpackim	Niewielka liczba tego typu inicjatyw, przy czym szczególnie ważną rolę (wskazanie na pierwszym miejscu) przypisano programowi BMK
1.2	Odrębny rozdział poświęcony edukacji kulturalnej	Kompleksowe opracowanie działań z zakresu edukacji kulturalnej, przy czym zasięg oddziaływania ograniczony generalnie do miasta Rzeszowa
2.1	Zauważono kwestię edukacji kulturowej	Kwestia edukacji kulturowej wzmiankowana jedynie dwa razy, a samo pojęcie nie zostało tu zdefiniowane
2.2	Odrębny rozdział poświęcony edukacji kulturalnej	Kompleksowe opracowanie działań z zakresu edukacji kulturalnej, przy czym zasięg oddziaływania ograniczony generalnie do miasta Rzeszowa
2.3	Ujęcie głównie definicyjne	Edukacja kulturowa jest traktowana jako część edukacji w ogóle, co przejawia się m. in. w postrzeganiu wizyt dzieci i młodzieży w instytucjach kultury w kategoriach właśnie edukacji jako takiej.
3.1-3.8	Edukacja kulturowa występująca w ujęciu ogólnym, tj. nie związanym bezpośrednio z Podkarpaciem (3.1, 3.3, 3.5). Bardzo szczegółowe ujęcie kwestii edukacji kulturowej (3.6). Opracowania ogólnopolskie wzmiankujące o Podkarpaciu (3.2). Publikacje zawierające wątki dotyczące edukacji kulturowej, w kontekście Podkarpacia (3.4, 3.7)	Niewielka liczba publikacji dotyczących edukacji kulturowej jako takiej. Brak opracowania dotyczącego edukacji kulturowej na Podkarpaciu.
4.1	Zauważenie problemu edukacji kulturowej w kontekście pandemii.	Wyjątkowa wzmianka o kwestii edukacji kulturowej.
4.2	Osiem kompleksowych raportów sporządzonych na zlecenie CK w Przemysłu wg wytycznych NCK dotyczące realizacji inicjatyw zrealizowanych w ramach BMK	Opracowania skupiające się wyłącznie na realizacji Programu BMK
4.3	Osiem kompleksowych raportów sporządzonych na zlecenie CK w Przemysłu wg wytycznych NCK dotyczące realizacji inicjatyw zrealizowanych w ramach BMK	Opracowania dotyczące stanu edukacji kulturalnej w województwie podkarpackim w kontekście realizacji Programu BMK
5.1-5.2	Istotne dokumenty niezawierające odniesienia do kwestii edukacji kulturowej.	Brak jednoznacznej uwagi poświęconej zagadnieniu edukacji kulturowej.

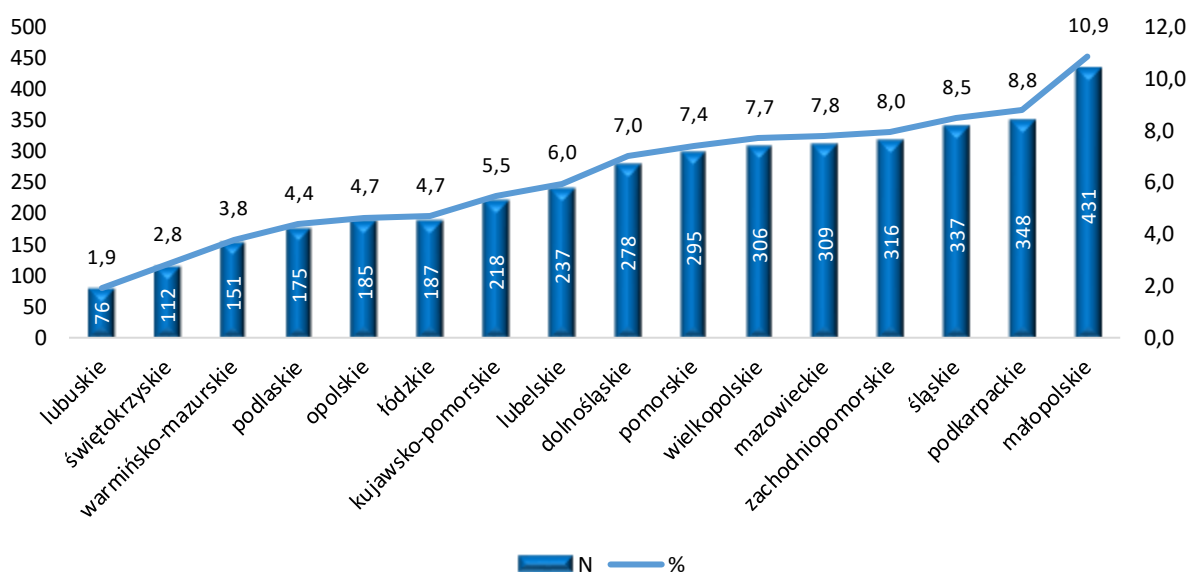
Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując można zauważyć, że wraz ze wzrostem ogólności dokumentu maleje prawdopodobieństwo szczegółowego odniesienia się do kwestii edukacji kulturowej, choć należy zaznaczyć, że w dokumencie z 2021 r. podkreślono nie tylko wagę Programu BMK dla województwa podkarpackiego jako takiego, ale zwrócono poruszono również kwestię wagi badań realizowanych w jego ramach. Na niższym poziomie administracyjnym pojawia się przykład stolicy województwa, tj. Rzeszowa, gdzie kwestii edukacji kulturalnej poświęcono relatywnie dużo uwagi oraz np. Przemyśla, gdzie zagadnienie to jest potraktowane kontekstowo. Tym samym można stwierdzić, że miejsce edukacji kulturalnej w polityce regionalnej zależy do świadomości władz w tym zakresie, ale także od możliwości finansowych mogących być przeznaczonych na tego typu działalność (poziom województwa, stolica województwa vs. pozostałe miasta regionu).

2. Zasoby instytucjonalne województwa podkarpackiego w zakresie edukacji kulturowej

Województwo podkarpackie pod względem liczby ośrodków kultury (tj. centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic) z 348 placówkami tego typu – czyli o 6 więcej niż w 2022 r. – mieściło się na drugim miejscu w kraju, po województwie małopolskim, a przed województwem śląskim. W porównaniu z 2022 r. oznacza to awans o jedno miejsce w tymże rankingu. W 2023 r. podkarpackie ośrodki kultury stanowiły ok. 9% ogółu tego typu instytucji w Polsce, których łącznie było wtedy 3961, czyli o 3 więcej niż w roku poprzednim – por. Wykres 1.

Wykres 1 Liczba ośrodków kultury w Polsce w 2023 r. w poszczególnych województwach wraz z odsetkami (N=3961)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Uwzględniając natomiast liczbę mieszkańców w poszczególnych polskich województwach przypadających na jeden podmiot kultury typu centrum, dom, ośrodek kultury oraz kluby i świetlice można zauważyć, że w województwie podkarpackim w 2023 r. było to ok. 6 tys. osób. Maksymalną wielkość w tym względzie odnotowano w województwie mazowieckim (ok. 17,8 tys. mieszkańców), a minimalną w województwie opolskim, tj. ok. 5 tys. osób. W tym zestawieniu województwo podkarpackie zajmuje trzecie miejsce pod względem dostępności ośrodków kultury mierzonym podażą miejsc, po wspomnianym województwie opolskim, a także zachodniopomorskim* – por. Mapa 1.

* Należy przy tym zauważyć, że w 2023 r. województwo podkarpackie pod względem liczby ludności 2 071 676 (spadek o ok. 7 tys. osób w porównaniu z 2022 r.) i stanowiło ok. 5,5% ogółu ludności Polski (37 636 508) oraz zajmowało pod tym względem 8 miejsce wśród wszystkich 16 województw. Co więcej zmniejszenie liczby ludności Podkarpacia, przy jednoczesnym wzroście liczby instytucji kultury tj. centra, domy, ośrodki kultury oraz kluby i świetlice, sprawiło że liczba osób na jedną tego typu placówkę zmalała z ok. 6080 osób w 2022 r. do ok. 5953 osób w 2023 r. (Źródło: GUS).

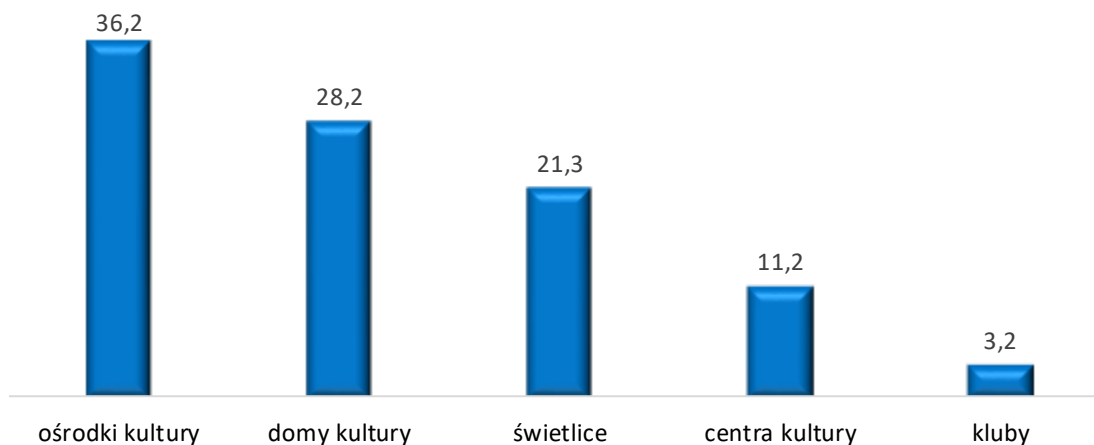
Mapa 1. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden ośrodek kultury w poszczególnych województwach w Polsce w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największy odsetek instytucji kultury omawianego typu na Podkarpaciu w 2023 r. stanowią ośrodki kultury (ok. 36%). Następnie były to domy kultury (ok. 28%), świetlice (ok. 21%), centra (ok. 11%) oraz kluby (ok. 3%). W przypadku centrów, domów i ośrodków kultury widać zależność polegającą na tym, że im większy obszar oddziaływania instytucji, tym mniej tego typu podmiotów. Najwięcej jest takich, których zasięg działania jest stricte lokalny. Najmniejszy odsetek stanowią w tym kontekście kluby, które przeważnie charakteryzuje sprecyzowany zakres tematyczny działalności – por. Wykres 2.

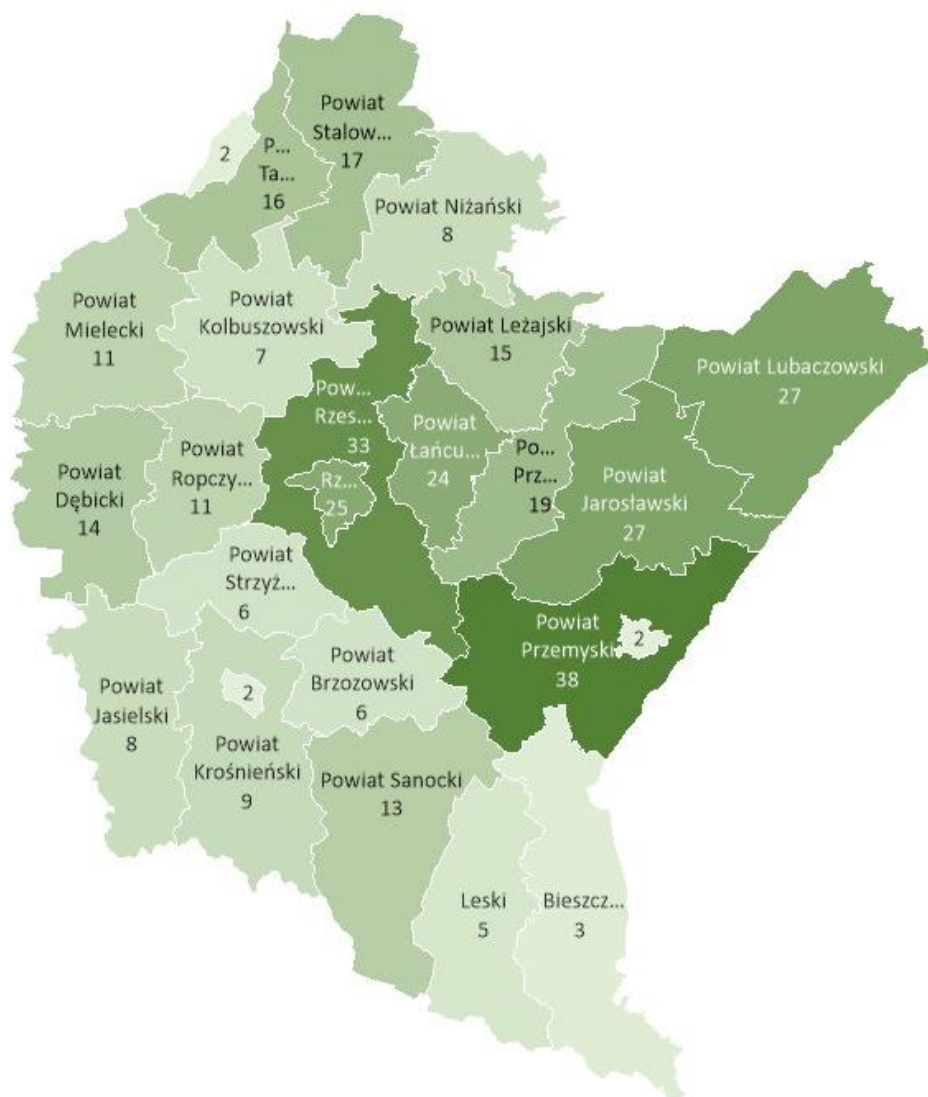
Wykres 2 Struktura instytucji kultury typu centra, domy, ośrodki, kluby oraz świetlice i kluby w województwie podkarpackim w 2023 r. (Dane w %, N=348)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2023 r. najwięcej podmiotów typu centra, domy, ośrodki kultury oraz świetlice i kluby funkcjonowało w powiecie przemyskim (38 placówek). W tym kontekście bardzo wyróżniają się na mapie województwa także takie powiaty jak: rzeszowski (33 placówki), jarosławski i lubaczowski (po 27 placówek), a także miasto Rzeszów (25) oraz powiat łańcucki (24). Relatywnie duża liczba podmiotów omawianego typu działała również w takich powiatach jak: przeworski (19), stalowowolski (17), tarnobrzesci (16), leżajski (15), dębicki (14), sanocki (13) oraz mielecki i ropczycko-sędziszowski (po 11 placówek). W pozostałych powiatach i miastach na prawach powiatów liczba takich instytucji przedstawiała się następująco: powiat krośnieński (9), jasielski i nizański (po 8), kolbuszowski (7), brzozowski i strzyżowski (po 6), leski (5), bieszczadzki (3) oraz Krosno, Przemyśl i Tarnobrzeg (po 2) – por. Mapa 2.

Mapa 2 Liczba placówek kultury typu centra, domy, ośrodki oraz świetlice i kluby w województwie podkarpackim w 2023 r. wg powiatów

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej centrów kultury w 2023 r. w województwie podkarpackim funkcjonowało w takich powiatach jak: dębicki, niżański i rzeszowski (po 4 placówki). Tego typu placówek nie było w tym czasie w powiatach bieszczadzkim i sanockim oraz w Rzeszowie i Tarnobrzegu. Największa liczba domów kultury działała w Rzeszowie. Takich Domów nie było natomiast w powiecie krośnieńskim i w Przemyślu. Największą liczbę ośrodków kultury odnotowano w omawianym roku w powiecie łańcuckim (21 placówek). Ośrodków takich nie było wówczas we wszystkich czterech podkarpackich miastach na prawach powiatów (tj. Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie oraz Tarnobrzegu). Natomiast większość podkarpackich klubów działała w Tarnobrzegu (5), a poza tym jedynie w Rzeszowie (3) oraz w powiatach dębickim i rzeszowskim (po 1 klubie). Ponadto zdecydowana większość świetlic w 2023 r. na Podkarpaciu była zlokalizowana w powiecie przemyskim (32 placówki). W tym kontekście wyróżniały się również takie powiaty jak jarosławski (13 świetlic) oraz lubaczowski (12) – por. Tabela 1.

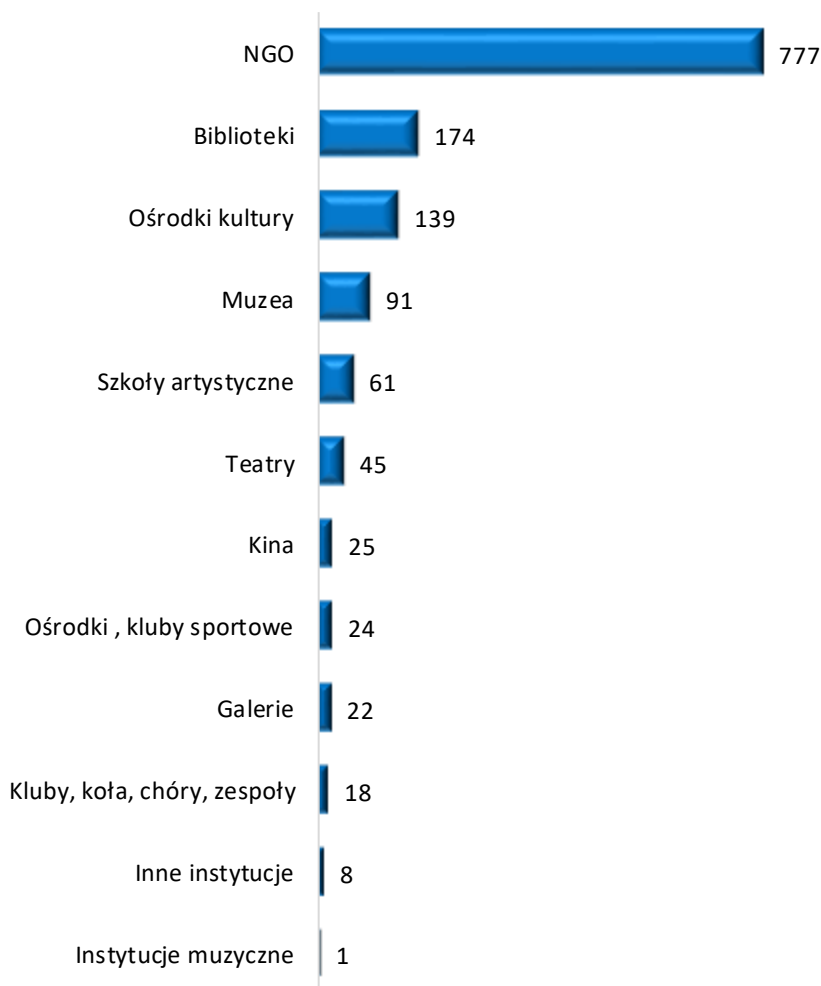
Tabela 1 Liczba centrów, domów, ośrodków kultury oraz klubów i świetlic w województwie podkarpackim w 2023 r. wg liczby podmiotów

Lp.	Powiat	centra kultury	domy kultury	ośrodki kultury	kluby	świetlice	Ogółem
1	przemyski	1	1	4	0	32	38
2	rzeszowski	4	7	18	1	3	33
3	jarosławski	3	7	4	0	13	27
4	lubaczowski	3	8	4	0	12	27
5	m. Rzeszów	0	22	0	3	0	25
6	łańcucki	1	2	21	0	0	24
7	przeworski	1	12	6	0	0	19
8	stalowowolski	1	7	3	1	5	17
9	tarnobrzegi	1	7	2	5	1	16
10	leżajski	1	1	13	0	0	15
11	dębicki	4	3	2	1	4	14
12	sanocki	0	3	7	0	3	13
13	mielecki	2	3	6	0	0	11
14	ropczycko-sędziszowski	3	3	5	0	0	11
15	krośnieński	2	0	7	0	0	9
16	jasielski	1	1	6	0	0	8
17	niżański	4	1	3	0	0	8
18	kolbuszowski	1	2	4	0	0	7
19	brzozowski	1	1	4	0	0	6
20	strzyżowski	1	1	4	0	0	6
21	leski	1	1	2	0	1	5
22	bieszczadzki	0	2	1	0	0	3
23	m. Krosno	1	1	0	0	0	2
24	m. Przemyśl	2	0	0	0	0	2
25	m. Tarnobrzeg	0	2	0	0	0	2
Ogółem		39	98	126	11	74	348

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2016 r. zgodnie z wytycznymi CK w Przemysłu została przygotowana baza danych instytucji i organizacji działających w sferze kultury w województwie podkarpackim. Łącznie było to 1385 podmiotów, nie licząc indywidualnych animatorów kultury, placówek przedszkolnych i szkolnych, a także podkarpackich uczelni oraz instytucji i organizacji wyznaniowych, które również mają do odegrania istotną rolę w odniesieniu do działań z zakresu edukacji kulturowej. Wśród tych podmiotów największy udział miały organizacje pozarządowe, które stanowiły ponad połowę ogółu rekordów we wspomnianej bazie (ok. 56%)*. Licznie reprezentowane były także biblioteki (ok. 13%) i ośrodki kultury (ok. 10%). Ponadto były to muzea, szkoły artystyczne, teatry, kina, ośrodki i kluby sportowe, galerie, kluby, koła, chóry, zespoły, inne instytucje oraz instytucja muzyczna (Filharmonia Podkarpacka) – por. Wykres 3.

Wykres 3 Liczba podmiotów składających się na infrastrukturę kulturalną w województwie podkarpackim w 2016 r. (N=1385)

Źródło: opracowanie własne.

* Bez placówek oświatowych, za wyjątkiem szkół artystycznych.

W 2023 r. zostało zrealizowanych łącznie 28 przedsięwzięć w partnerstwie z 48 instytucjami lub organizacjami spoza Przemyśla, tj. miasta będącego siedzibą Centrum Kulturalnego (szczegółowy wykaz zawiera Zestawienie 4. zamieszczone w Aneksie). Wśród współorganizatorów wydarzeń kulturalnych przeważały instytucje kultury. Ponadto były to również stowarzyszenia, władze samorządowe, szkoły oraz instytucje i organizacje kościelne. Należy tu szczególnie podkreślić współpracę z podmiotami zagranicznymi, w tym z Rumunii, Słowacji, a także z Ukrainy – por. Zestawienie 2.

Zestawienie 2. Wykaz poszczególnych kategorii podmiotów sfery kultury współpracujących z CK w Przemyślu w 2023 r. przy organizacji wydarzeń kulturalnych wg miejscowości

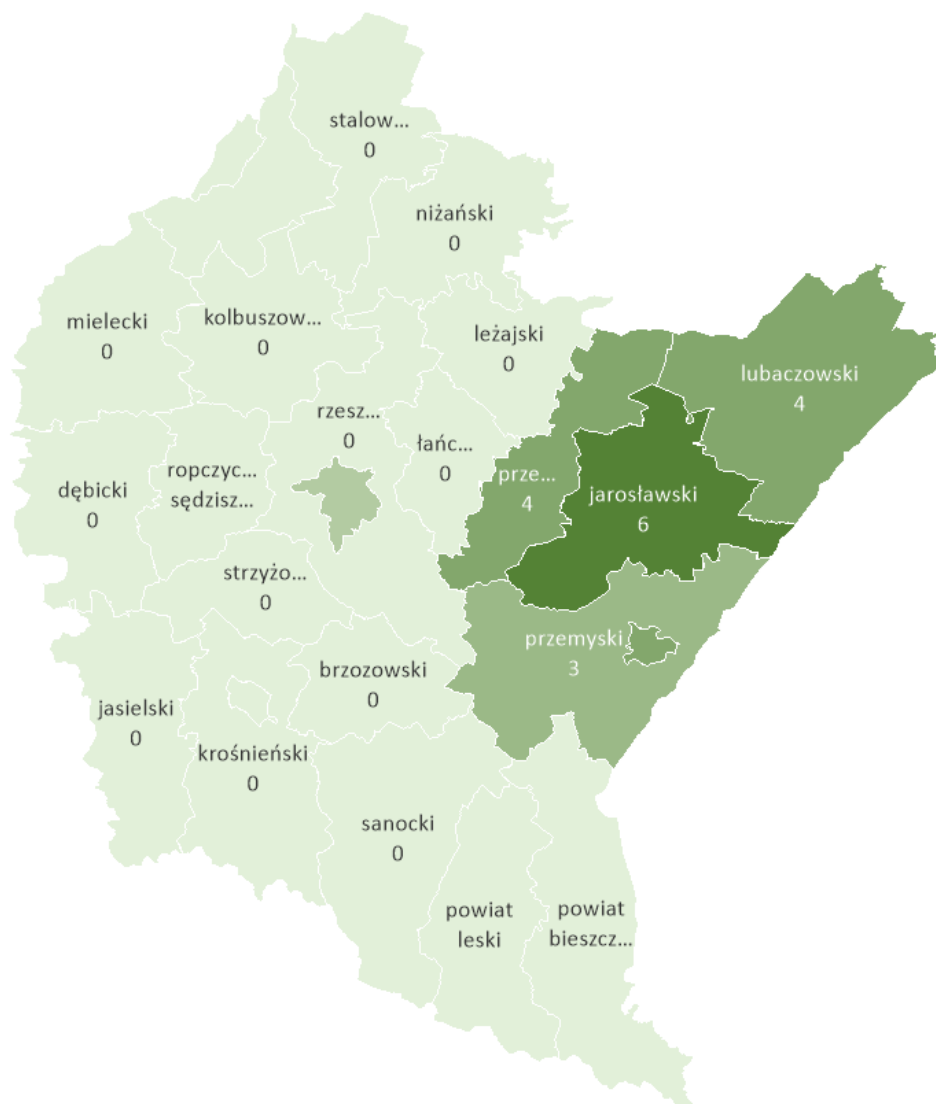
Lp.	Miejscowość	Gmina	Powiat	Partner					
				instytucje kultury	stowarzyszenie	władze samorządowe	szkoła	parafia	inne, jakie
1.	Bircza	Bircza	przemyski	1					
2.	Bolestraszyce	Żurawica	przemyski						Arboretum
3.	Gać	Gać	przeworski	1					
4.	Hadle Szklarskie	Jawornik Polski	przeworski	1	1	1			
5.	Horyniec Zdrój	Horyniec Zdrój	lubaczowski	1					
6.	Jarosław	Jarosław	Jarosław				1*		
7.	Kalwaria Paclawska	Fredropol	przemyski		1				klasztor
8.	Kańczuga	Kańczuga	przeworski	1					
9.	Lubaczów (2)	Lubaczów	lubaczowski	4		2		1	
10.	Morawsko	Jarosław	jarosławski		1	1			
11.	Pawłosiów (2)	Pawłosiów	jarosławski	2	1	1		1	
12.	Pruchnik	Pruchnik	jarosławski	1	1	1			
13.	Przemyśl (4)	Przemyśl	Przemyśl	1	2	2	2		
14.	Radymno	Radymno	jarosławski	1	1			1	
15.	Rzeszów (2)	Rzeszów	Rzeszów	1	1				
16.	Stary Dzików	Stary Dzików	lubaczowski	2					
17.	Zarzecze	Zarzecze	przeworski	1					
18.	Csikszereda, Rumunia	x	x	1					
19.	Humenne, Słowacja	x	x	1					
20.	Kijów, Ukraina	x	x						akad. muzyczna
21.	Lwów, Ukraina (2)	x	x	1	1				
Ogółem – 48, a tym:				21	10	8	3	3	3

*Szkoła prowadzona przez zakon.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CK w Przemyślu.

CK w Przemyślu w 2023 r. najwięcej przedsięwzięć zorganizowało z podmiotami z powiatu jarosławskiego, tj. 6 wydarzeń kulturalnych. Ponadto partnerami inicjatyw tego typu były instytucje lub organizacje z powiatów lubaczowskiego i przeworskiego oraz z Przemyśla (po 4 wydarzeń), z powiatu przemyskiego (3), a także z Rzeszowa (2). Dane te nie sumują się do ogólnej liczby 23 wydarzeń zrealizowanych we współpracy wyłącznie z polskimi partnerami, z uwagi na to, że w kilku przypadkach działania te były podejmowane z kilkoma kooperantami. Jak widać oddziaływanie CK w Przemyślu w ubiegłym roku koncentrowało się głównie na północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, przy czym – jak wspomniano wyżej – w omawianym roku nie ograniczało się ono wyłącznie do Polski – por. Mapa 3.

Mapa 3. Powiaty będące siedzibami partnerów CK w Przemyślu w organizacji wydarzeń kulturalnych w 2023 r.

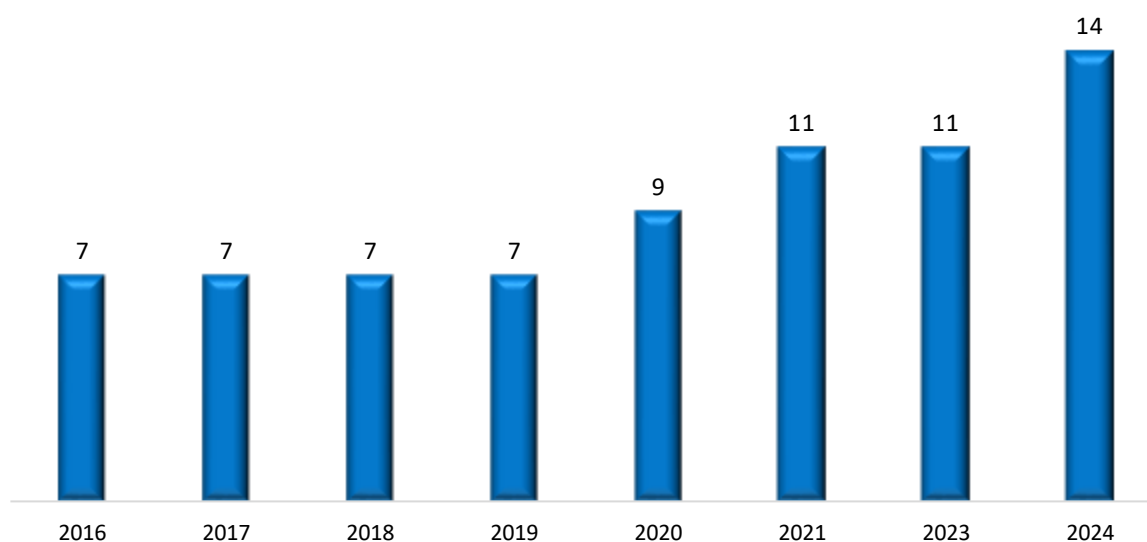

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CK w Przemyślu.

3. Dotychczasowe obszary interwencji w ramach programu BMK w województwie podkarpackim

W latach 2016-21 w ramach Projektu Bardzo Młoda Kultura zostało zrealizowanych 59 projektów, przy czym w latach 2016-2019 przeprowadzono po 7 inicjatyw rocznie. W związku z bardzo dużym zainteresowaniem udziałem w Projekcie ze strony animatorów i edukatorów kulturowych reprezentujących podkarpackie ośrodki kultury, placówki oświatowe oraz prywatne przedsiębiorstwa działające w sferze kultury Operator regionalny w województwie podkarpackim, (Centrum Kulturalne w Przemysłu) zdecydowało zwiększeniu przyznawanego wsparcia do 9 projektów w 2020 r., do 11 działań w latach 2021 i 2023, aż do 14 inicjatyw w 2024 r. łącznie od początku BMK w województwie podkarpackim zrealizowane zostały 73 inicjatywy – por. Wykres 4.

Wykres 4. Liczba projektów w ramach BMK w woj. podkarpackim w latach 2016-21 oraz 2023-24 (N=73)

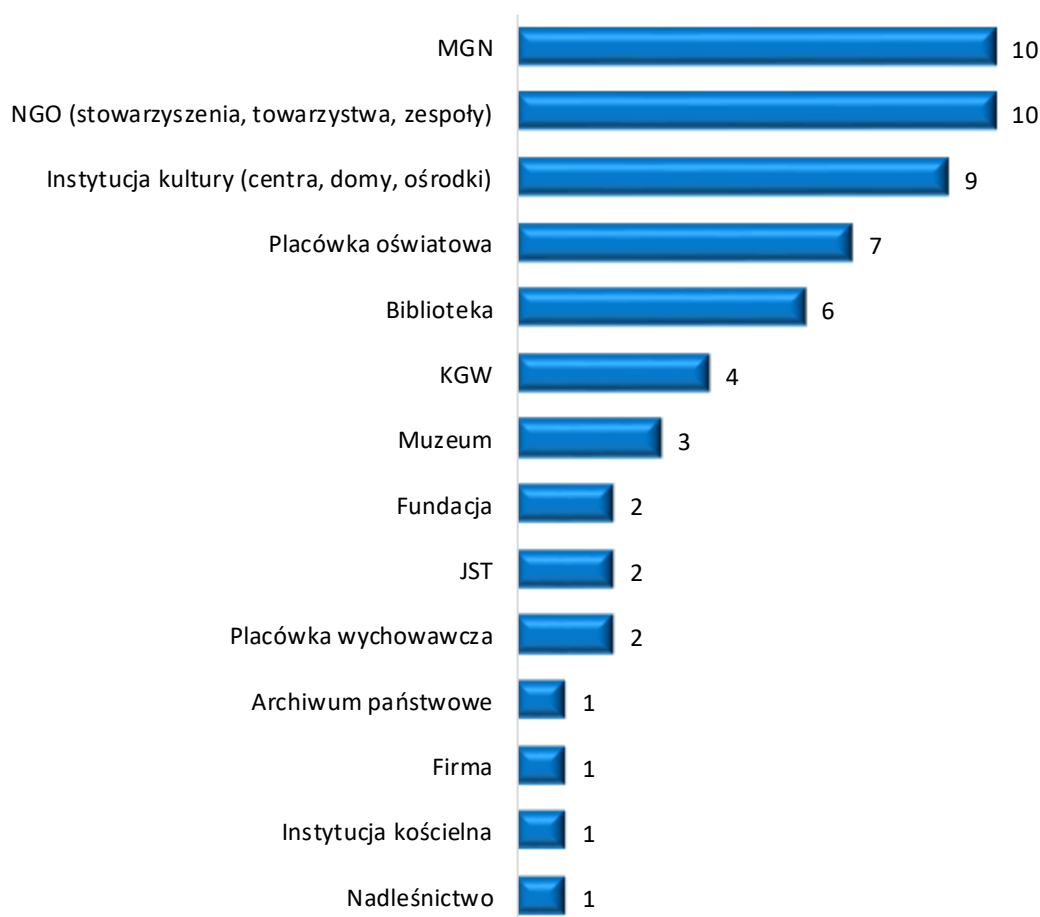
Źródło: opracowanie własne.

Obszary tematyczne inicjatyw w poszczególnych latach były bardzo zróżnicowane, tj. sięgały do bardzo dużego wachlarza aktywności począwszy od poezji, literatury i teatru, przez malarstwo tradycyjne (np. pisanie ikon), rysunek, szkic, poznawanie obcych kultur, po współczesne (jak np. Street Art), rzeźbę w drewnie, glinie (w tym m.in. garncarstwo) i rękodzieło (m.in. haft, koronkarstwo, origami, projektowanie ubrań, tworzenie kostiumów, rekwizytów i elementów scenografii teatralnych), muzykę, słuchowisko radiowe i podcasty, tradycyjny i nowoczesny taniec i śpiew, a także kulinaria regionalne i orientalne, aż po tzw. cosplay, profesjonalną fotografię, film oraz nowoczesne technologie, robotykę i programowanie. To również szereg przedsięwzięć mających na celu zainteresowanie młodych ludzi otoczeniem społecznym, kulturowym, a także wyposażenie ich w specyficzne umiejętności (w tym np. samoobrony, przetrwania – czyli survivalu). Ponadto w ramach inicjatyw miały miejsce różnorodne szkolenia, warsztaty i kursy z zakresu tzw. kompetencji miękkich, jak m.in. umiejętność skutecznego komunikowania się, sztuka asertywności i zachowanie bezpieczeństwa w internetowej sieci.*

* Szczegółowe omówienie tematyki poszczególnych inicjatyw można znaleźć w Raportach ewaluacyjnych z lat 2016-21 oraz 2023-24.

W 2024 r. w realizację największej jak dotąd liczby inicjatyw, tj. 14-stu była zaangażowana rekordowa liczba podmiotów, tj. łącznie 59. Należy tu wspomnieć, że do 2023 r. podmiotów takich było ogółem 75. Szczególnie zauważalny był przy tym wzrost udziału młodzieżowych grup nieformalnych, których w 2024 r. do partnerstw przystąpiło aż dziesięć, a do 2023 r. tego typu podmiotów było łącznie jedynie 3. W tym kontekście wyróżniały się także takie podmioty jak NGO-sy (w tym stowarzyszenia, towarzystwa i koła), które wzięły udział w realizacji 10 inicjatyw, a także instytucje kultury (tj. centra, domy i ośrodki) współprowadzące 8 inicjatyw. W znacznej liczbie omawianych tu działań brały udział również placówki oświatowe (7 inicjatyw) oraz biblioteki (6 inicjatyw). Koła Gospodyń Wiejskich współdziałały przy realizacji 4 inicjatyw, muzea – 3, a fundacje, jednostki samorządu terytorialnego oraz placówki wychowawcze – po dwóch. W jednostkowych przypadkach partnerami były także takie podmioty jak: archiwum państwowe, firma, instytucja kościelna oraz nadleśnictwo* – por. Wykres 5.

Wykres 5 Typy podmiotów realizujących inicjatywy w ramach BMK w woj. podkarpackim w 2024 r. (N=59)*

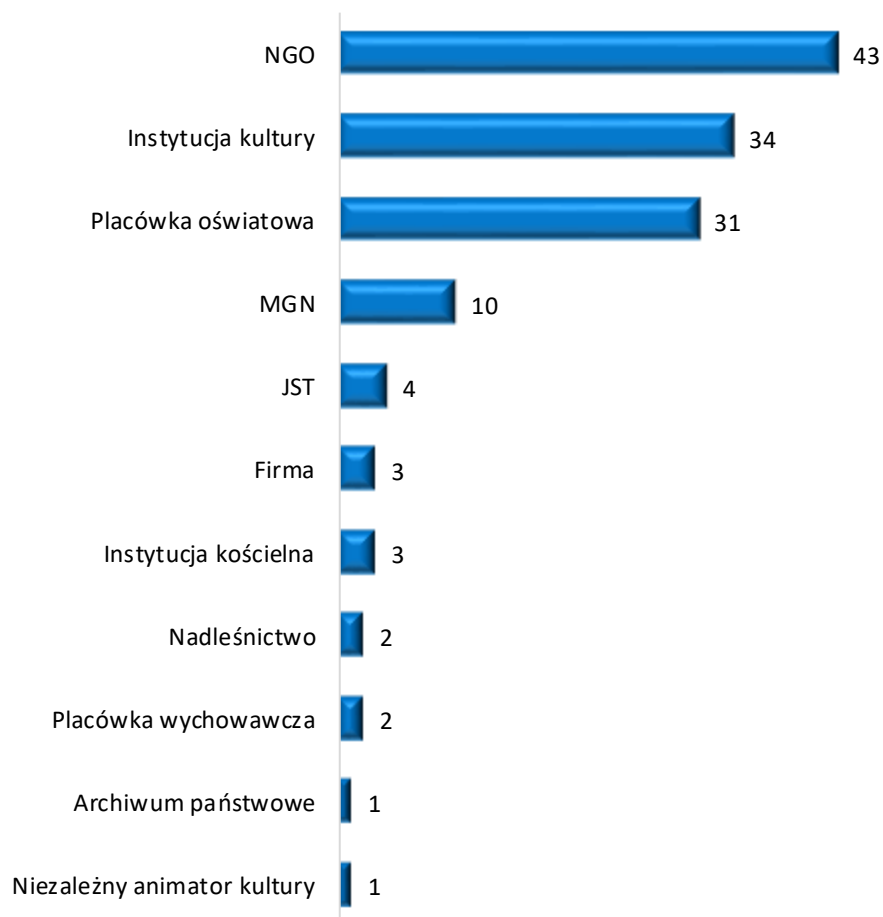

*Dane nie sumują się do liczby inicjatyw, ponieważ Regulamin zakładał zawiązywanie partnerstw.
Źródło: opracowanie własne.

* Mając świadomość tego, iż młodzieżowe grupy nieformalne, koła gospodyń wiejskich oraz fundacje należą do kategorii NGO-sów; muzea do instytucji kultury; biblioteki zaliczają się do placówek oświatowych, to jednak z uwagi na specyfikę tychże podmiotów zostały one wyodrębnione w niniejszym zestawieniu. Natomiast w globalnym ujęciu (przedstawionym graficznie na Wykresie 6.) w celach porównawczych (z poprzednimi latami) wspomniane podmioty zostały ujęte we wspomniane wyżej ogólniejsze kategorie.

W realizację wszystkich 73 inicjatyw z lat z lat 2016-21 oraz 2023-24 były zaangażowane głównie NGO-sy (43 inicjatywy), instytucje kultury (34) oraz placówki oświatowe (31). Ponadto w realizację omawianych przedsięwzięć były zaangażowane także takie podmioty jak: młodzieżowe grupy nieformalne (10 inicjatyw), jednostki samorządu terytorialnego (4 działania), firmy, jak również instytucje kościelne (po 3 inicjatywy), a także nadleśnictwo oraz placówki wychowawcze (po 2 przedsięwzięcia), a archiwum państwowe oraz niezależny animator kultury po 1 inicjatywie – por. Wykres 5. oraz zamieszczona w Aneksie Tabela 3. zawierająca szczegółowy wykaz wspomnianych podmiotów.

Wykres 6 Typy podmiotów realizujących inicjatywy w ramach BMK łącznie w latach 2016-21 oraz 2023-24*

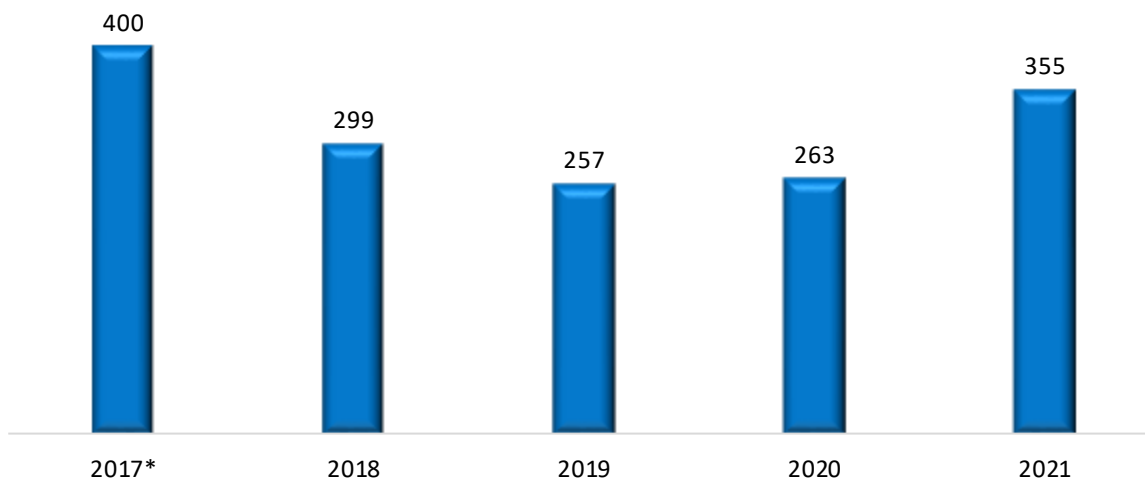

*Dane nie sumują się do liczby inicjatyw, ponieważ Regulamin zakładał zawiązywanie partnerstw, a ponadto znaczna część podmiotów brała udział w BMK kilkakrotnie.

Źródło: opracowanie własne.

O skali oddziaływania BMK w województwie podkarpackim świadczy fakt, iż lokalni animatorzy kultury w jej ramach dotarli ze swoimi działaniami do min. półtora tysiąca osób, w zdecydowanej większości młodych*. Przy czym należy tu zaznaczyć, iż znaczna część inicjatyw trafiała ze swym przekazem do całych społeczności lokalnych. Tym samym biorąc pod uwagę także bierne uczestnictwo, tj. występowania w roli odbiorców treści wypracowanych w ramach BMK liczba osób mających styczność z tym Programem można liczyć w tysiącach – por. Wykres 7.

Wykres 7. Liczba bezpośrednich uczestników BMK na Podkarpaciu w latach 2017-21

*Dane szacunkowe. W 2016 r. oraz w 2023 r. nie zebrano tego typu danych szczegółowych.

Źródło: opracowanie własne.

Na przestrzeni ponad 8 lat działalności w ramach BMK w województwie podkarpackim (z przerwą w 2022 r., kiedy to Program jako taki nie był wcale realizowany) wśród grup docelowych założyły się takie jak: dzieci, młodzież młodsza, młodzież starsza. W niektórych projektach brały udział także osoby niepełnosprawne, z różnego rodzaju dysfunkcjami. W większości przypadków beneficjentami tych przedsięwzięć byli także nauczyciele, członkowie społeczności lokalnych, lokalni artyści, a także seniorzy – por. Zestawienie 3.

Zestawienie 3. Kategorie wiekowe i społeczno-zawodowe grup docelowych inicjatyw zrealizowanych w ramach BMK w województwie podkarpackim w latach 2016-21 oraz 2023-24

Lp.	Rok	dzieci (do 14 r.ż.)	młodzież (15-24 r.ż.)	dorośli (25 lat i w.)	niepełnosprawne osoby	nauczyciele	członkowie społ. lokalnej	seniorzy	lokalni artyści
1.	2024	x	x	x		x	x		x
2.	2023	x	x	x	x	x	x		x
3.	2021	x	x	x	x	x	x	x	x
4.	2020	x	x	x		x	x		x
5.	2019	x	x	x		x	x	x	x
6.	2018	x	x	x	x	x	x	x	x
7.	2017	x	x	x		x	x	x	x
8.	2016	x	x	x		x	x	x	x

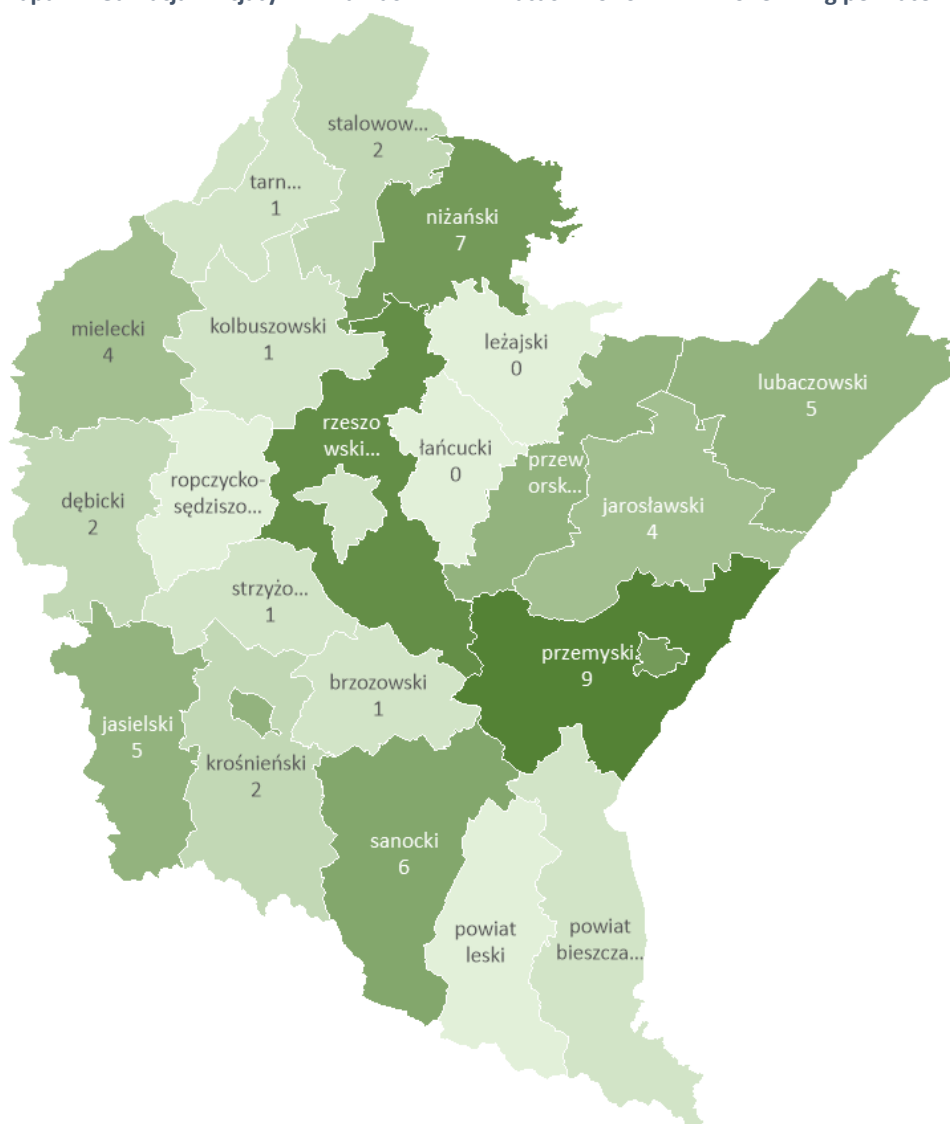
Źródło: opracowanie własne.

* W niektórych projektach uwzględniających działania na rzecz łączności międzypokoleniowej beneficjentami byli też rodzice i dziadkowie młodych uczestników BMK.

W efekcie realizacji 14 inicjatyw w województwie podkarpackim w 2024 r. młodzież miała możliwość nabycia szeregu nowych umiejętności i podniesienia poziomu tzw. kompetencji miękkich, a także wzmocnienia międzyludzkich relacji m. in. tj.: integracja grupowa, integracja w ramach społeczności lokalnej. Udział młodych ludzi w poszczególnych inicjatywach był także dla nich okazją do zwiększenia świadomości wagi dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju wrażliwości estetycznej. W przypadku wszystkich omawianych tu przedsięwzięć wyróżniono aż 58 tego typu uzyskanych efektów zrealizowanych inicjatyw – por. Aneks Tabela 2.

Ogółem wspomniane 73 inicjatywy w ramach Programu BMK z lat 2016-21 oraz 2023-24 zostało zrealizowanych w miejscowościach z 21 podkarpackich powiatów (na łącznie 25 powiatów, a w tym 4 miastach na prawach powiatu), tj. w: powiecie przemyskim – 9; rzeszowskim – 8; niżańskim i w Przemyślu – po 7; sanockim – 6; jasielskim, lubaczowskim i przeworskim – po 5; jarosławskim i mieleckim – po 4; dębickim, krośnieńskim i stalowowolskim – po 2; a także bieszczadzkim, brzozowskim, kolbuszowskim, strzyżowskim, tarnobrzeskim oraz w Rzeszowie i Tarnobrzegu – po 1. Natomiast BMK nie zagościła dotąd w 4 podkarpackich powiatach, tj. w leskim, leżajskim, łańcuckim oraz ropczycko-sędziszowskim – por. Mapa 4.

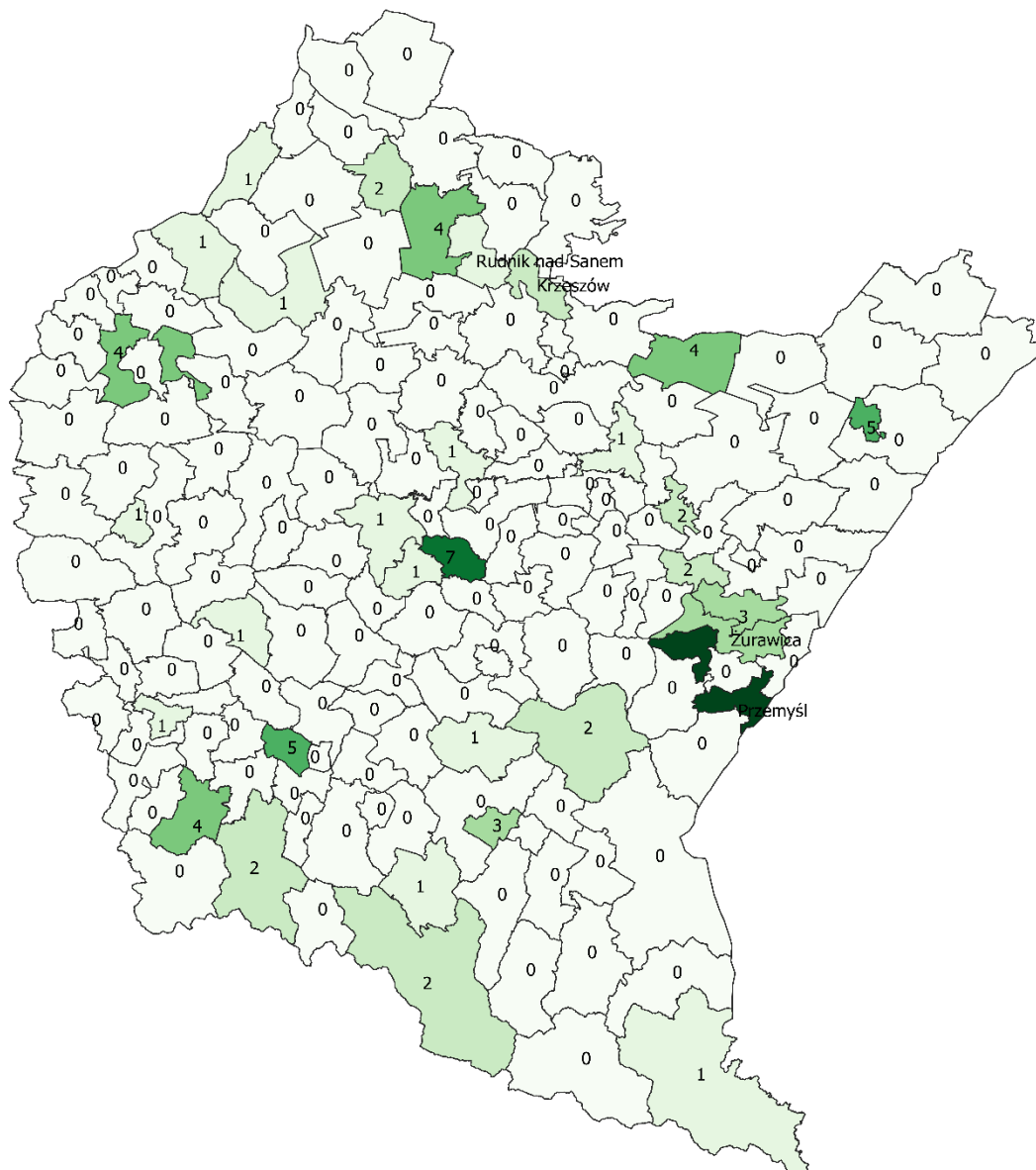
Mapa 4 Realizacja inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 i w 2023 r. wg powiatów*

*Dane nie sumują się do liczby inicjatyw, ponieważ niektóre z nich były realizowane w więcej niż Źródło: opracowanie własne.

Uwzględniając natomiast podkarpackie gminy, można zauważyć, że na 160 gmin w latach 2016-19 oraz w 2023-24 w ramach BMK zrealizowano poszczególne inicjatywy w 32 z nich (20% ogółu). Były to takie gminy jak: Przemyśl – 8 razy; Chmielnik (7); Krosno oraz Lubaczów (po 5 inicjatyw); Adamówka, Mielec, Nisko, Nowy Żmigród (po 4); Orły, Sanok, Żurawica (po 3); Bircza, Chłopice, Dukła, Jarosław, Komańcza, Krzeszów, Stalowa Wola (po 2). Ponadto po jednej inicjatywie przeprowadzono w takich gminach jak: Baranów Sandomierski, Bukowsko, Czarna, Dębica, Dydnia, Jasło, Lutowiska, Majdan Królewski, Rudnik nad Sanem, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tryńcza, Tyczyn oraz Wiśniowa – por. Mapa 5.

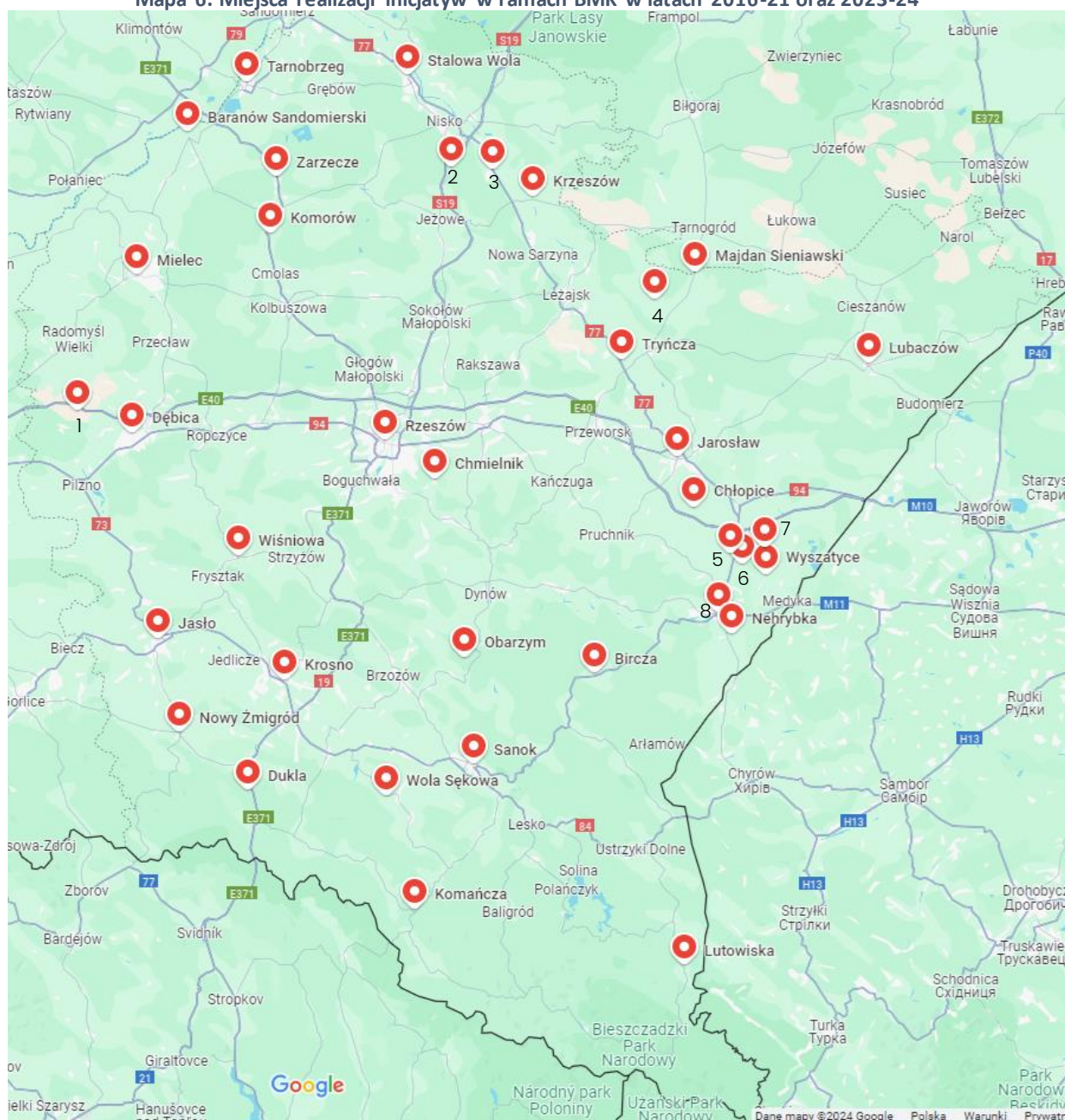
Mapa 5 Realizacja inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 i 2023-24 wg gmin

Źródło: opracowanie własne.

Inicjatywy w ramach BMK w latach 2016-21 oraz w 2023 r. i 2024 r. zostały zrealizowane łącznie w 37 podkarpackich miejscowościach, a w tym w 15 miastach i 22 wsiach, tj.: Przemyśl, Chmielnik – po 7; Krosno, Lubaczów – 5; Mielec, Nowy Żmigród – po 4; Sanok, Wyszatyce – po 3; Bircza, Chłopice, Cieplice, Dukla, Jarosław, Komańcza, Krzeszów, Majdan Sieniawski, Nowosielec, Stalowa Wola, Zarzecze k. Niska – po 2; Baranów Sandomierski, Borowa, Dębica, Jasto, Komorów, Lutowiska, Małkowice, Nehrybka, Niziny (gm. Orły), Obarzym, Orły, Rudnik nad Sanem, Rzeszów, Tarnobrzeg, Tryńcza, Tyczyn, Wiśniowa, Wola Sękowa – po 1 – por. Mapa 6 oraz Aneks Tabela 4.

Mapa 6. Miejsca realizacji inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 oraz 2023-24

1 – Borowa, 2 – Nowosielec, 3 – Rudnik nad Sanem, 4 – Cieplice, 5 – Orły, 6 – Małkowice, 7 - Niziny , 8 – Przemyśl.

Źródło: opracowanie własne.

4. Podsumowanie diagnoz lokalnych

Na podstawie Diagnoz lokalnych przeprowadzonych przez realizatorów partnerstw można stwierdzić, że badana młodzież stara się optymalnie wykorzystywać dostępne sobie zasoby infrastrukturalne umożliwiające uczestnictwo w kulturze. Przy czym wysiłki te są warunkowane zakresem, różnorodnością i poziomem dopasowania oferty w dziedzinie kultury do potrzeb młodych osób. Brak biernego lub czynnego uczestnictwa w kulturze jest przede wszystkim uwarunkowany niedostępnością tego typu treści. W odniesieniu do uczestnictwa w kulturze zauważalne jest bowiem, że młodzież w największym zakresie korzysta z dóbr kultury tych najbardziej dostępnych pod względem infrastrukturalnym i kosztowym. Mowa tu o słuchaniu muzyki, rysowaniu, śpiewaniu, oglądaniu filmów oraz aktywności w mediach społecznościowych. Przeważnie aktywność ta ma miejsce w zaciszu domowym bez udziału innych osób.

Wyniki badań pokazały występowanie dysproporcji pomiędzy ilością czasu poświęcanego przez młodzież na odbiór i tworzenia przekazów kulturowych. Więcej czasu spędza ona bowiem obierając tego typu treści, niż tworząc je. Jest to też wypadkową wieku młodych osób, przy czym młodzież młodsza (13-15 lat) najczęściej słucha muzyki, młodzież w wieku 16-18 lat czyta książki, a starsza (22-25 lat) przeważnie zarówno słucha muzyki, jak i czyta książki. W aspekcie twórczości najmłodszy przeważnie wskazywali na robienie zdjęć, osoby wieku szkoły średniej – śpiewały, a starsze pisały teksty.

Natomiast w przypadku zinstytucjonalizowanych form uczestnictwa w kulturze kluczowe jest konsultowanie oferty centrów, domów i ośrodków kultury z młodzieżą (działania diagnostyczne), tak aby była ona jak najbardziej dopasowana do rzeczywistych potrzeb młodych ludzi. Warto tu podkreślić, że wyniki Diagnozy lokalnej ewidentnie dowodzą, że osoby zajmujące się animacją i edukacją kulturową postępują w tej kwestii zgodnie z oczekiwaniami młodych ludzi. Działaniom tym należy się uznanie i wsparcie (w tym merytoryczne), tak aby były one jak najbardziej efektywne.

Pozytywny odzew z jakim spotkał się wśród młodzieży badania diagnostyczne – na co wskazuje duża liczba rzetelnie wypełnionych Notesów kultury, a także zaangażowany udział w Spacerach badawczych oraz Panelach dyskusyjnych – pozwalają stwierdzić, że docenia ona dążenie animatorów kulturowych, i ogólnie osób dorosłych, do zapoznania się z jej rzeczywistymi potrzebami związanymi z uczestnictwem w kulturze. Trzeba tu zaznaczyć, iż inicjatywy realizowane w ramach BMK w województwie podkarpackim są właśnie odpowiedzią na tego typu wyartykułowane oczekiwania młodych osób.

W odniesieniu do wytycznych dotyczących realizacji inicjatyw w zakresie animacji i edukacji kulturowej należy podkreślić, iż podstawową i niezmienną dyrektywą wynikającą z dokonanych ustaleń jest zapewnienie młodym osobom poczucia podmiotowości i sprawstwa w kwestii uczestnictwa w kulturze.

Zakończenie

Przegląd dokumentów strategicznych województwa podkarpackiego – przy czym należy tu wspomnieć, iż od roku poprzedniego przybyło jedno takie opracowanie – pozwala stwierdzić, iż zagadnienie edukacji kulturowej na poziomie wojewódzkim jest dostrzegane, aczkolwiek jak na kluczowe zagadnienie, jest ono traktowane raczej kontekstowo albo też bardzo szeroko i ogólnie, obejmując zakresem pojęciowym edukację jako taką. Sytuacja ta zmienia się jednakże na niższych szczeblach administracyjnych, przy czym nie jest to reguła bezwyjątkowa. Jeśli bowiem zagadnienie edukacji kulturowej jest istotnym elementem w strategii stolicy województwa, tj. Rzeszowa, to już np. w przypadku dostępnych dokumentów tego typu dotyczących takiego miasta jak Przemyśl nie znajduje ona bezpośredniego odniesienia. Edukacja kulturowa znajduje się natomiast w centrum zainteresowania poszczególnych instytucji kultury, i to zarówno w przypadku placówek o charakterze wojewódzkim, jak też ośrodków lokalnych, tj. miejskich i wiejskich domów lub ośrodków kultury. Szczególnie istotną rolę odgrywają tu animatorzy i edukatorzy kulturowi pracujący w tego typu podmiotach. W tym kontekście doniosłe znaczenie ma aktywność Centrum Kulturalnego w Przemyślu, które od początku Programu Bardzo Młoda Kultura jest Operatorem regionalnym tego przedsięwzięcia w województwie podkarpackim.

Przeprowadzona kwerenda publikacji dotyczących stricte edukacji kulturowej, a w tym szczególnie w wymiarze lokalnym, tj. w odniesieniu do województwa podkarpackiego wykazała, że nie znajduje się ona w kręgu zainteresowania zbyt dużej liczby teoretyków i badaczy. Można wręcz zauważyć, że działalność badawcza w ujęciu regionalnym skupia się w działalności Centrum Kulturalnego w Przemyślu zlecającego realizację diagnoz i ewaluacji w ramach programu BMK.²

Dane statystyczne GUS pokazały, iż zasoby instytucjonalne w województwie podkarpackim w kontekście placówek kultury są znaczące. Biorąc pod uwagę liczbę ośrodków kultury można zauważyć, iż Podkarpacie znajduje się na drugim miejscu w kraju po województwie małopolskim (awansując z trzeciej pozycji w roku poprzednim). Przy czym w województwie podkarpackim w 2023 r. podmiotów omawianego typu było o 83 mniej niż w województwie małopolskim, ale o 11 więcej niż w śląskim oraz o 32 więcej niż w czwartym w zestawieniu województwie zachodniopomorskim. Także uwzględnienie liczby osób przypadających na jedną placówkę kultury pokazuje Podkarpacie w bardzo dobrym świetle - z wynikiem ok. 6 tys. osób – gdyż to „obłożenie” instytucji kultury było niższe tylko w dwóch województwach, tj. opolskim i zachodniopomorskim, gdzie wskaźnik ten wyniósł ok. 5 tys. osób.

Nie oznacza to jednak, że placówki kultury znajdują się we wszystkich podkarpackich gminach. Co więcej, przynajmniej w jednej z nich, w której nota bene jest realizowane partnerstwo w ramach BMK w bieżącym roku, brak takiego ośrodka był wskazywany jako jedna z głównych bolączek tamtejszej społeczności lokalnej. W związku z tym szczególnie należy docenić fakt, iż w tego typu przypadkach często rolę takich placówek przejmują biblioteki, przedstawiciele lokalnych szkół, stowarzyszenia lub tzw. niezależni animatorzy kultury. Jest to kolejny dowód na istotne znaczenie działalności osób zajmujących się animacją kulturową w lokalnych wspólnotach, tym bardziej że większość zrealizowanych inicjatyw oprócz głównego nacisku kładzionego na uczestnictwo w kulturze bardzo mocno akcentowały też kwestię lokalności, tj. lokalnego dorobku kulturowego, ale też identyfikacji z tzw. małymi ojczyznami.

W odniesieniu do dotychczasowych działań realizowanych w ramach programu BMK w skali kraju i województwa należy zauważyć, iż Operator regionalny, tj. CK w Przemyślu podjęło się już po raz ósmy zadania organizacji i koordynacji tego przedsięwzięcia. Fakt ten jest wart podkreślenia nie tylko

² Raporty diagnostyczne i ewaluacyjne dotyczące województwa podkarpackiego są dostępne na oficjalnej stronie Bardzo Młodej Kultury na Podkarpaciu istniejącej pod egidą CK w Przemyślu. Ogółem jest to 8 diagnoz i 8 ewaluacji z lat 2016-21 oraz z lat 2023-24. Bardzo Młoda Kultura, Podkarpacie 2023-25 <https://bmk-ck.pl/publikacje/> (Dostęp: 12.11.2024).

z uwagi na posiadane doświadczenie w tym względzie, ale również w kontekście tego, iż w bieżącym roku po kolejny (drugi jak dotychczas) nie wszystkie województwa wydelegowały swoje przedstawicielstwa do grona regionalnych operatorów, i tym samym zrezygnowały z uczestnictwa w Bardzo Młodej Kulturze. Może to świadczyć o relatywnie dużym wysiłku organizacyjnym związanym z realizacją Programu, któremu to wyzwaniu nie wszystkie ośrodki kultury są w stanie podołać.

W trakcie trwania BMK na Podkarpaciu, tj. od 2016 r. (z przerwą w 2022 r.) ogółem zrealizowano 73 inicjatywy, a co istotne – w odpowiedzi na oddolne zapotrzebowanie – konsekwentnie dążono do tego, aby z biegiem lat było ich coraz więcej. W efekcie tych zabiegów w 2024 r. w ramach Programu została przeprowadzona rekordowa liczba inicjatyw, tj. 14-ście. Łącznie z 2024 r. liczba podmiotów zaangażowanych w te przedsięwzięcia wyniosła aż 117, i były to ośrodki kultury, NGO-sy, placówki edukacyjne, przedstawiciele samorządów, organizacji kościelnych i niezależni animatorzy, a co szczególnie ważne z punktu widzenia idei BMK także nieformalne grupy młodzieży. Ponadto w ujęciu przestrzennym BMK trafiła do większości powiatów (tj. do 21 na ogółem 25 podkarpackich powiatów), a w tym łącznie do 32 gmin (tj. do 20% ogółu podkarpackich gmin), co można uznać za znaczące osiągnięcie. W efekcie realizacji omawianych inicjatyw w ramach BMK w całym okresie funkcjonowania Programu można szacować, że w województwie podkarpackim było ponad 1,5 tys. beneficjentów bezpośrednich. Natomiast wraz z pośrednimi odbiorcami przekazów kulturowych wytworzonych w ramach BMK prawdopodobnie było to co najmniej kilka tysięcy osób.

Podsumowując diagnozy lokalne należy podkreślić wyraźne zaangażowanie w ich realizację ze strony animatorów kulturowych oraz młodzieży, które pozwoliło uzyskać interesujący materiał badawczy. Z pozyskanych danych wynika, iż podkarpaccy realizatorzy inicjatyw swoje pomysły na działania zgłoszone do BMK zaczerpnęli wprost od młodych osób należących do ich społeczności lokalnych. Tym samym można stwierdzić, że podjęte przedsięwzięcia spełniają oczekiwania młodzieży dotyczące ich kontaktów z kulturą, a co szczególnie cenne z akcentem na jej czynne w nich uczestnictwo. Jednocześnie powyższe ustalenia pozwalają na konstatację, iż planowanie i realizacja omawianych tu inicjatyw dobywają się z uwzględnieniem kluczowych założeń BMK, tj. kwestii podmiotowości i poczucia sprawstwa wśród młodzieży.

Spis map, wykresów, tabel i zestawień

Mapa 1. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden ośrodek kultury w poszczególnych województwach w Polsce w 2023 r.....	10
Mapa 2 Liczba placówek kultury typu centra, domy, ośrodki oraz świetlice i kluby w województwie podkarpackim w 2023 r. wg powiatów.....	11
Mapa 3. Powiaty będące siedzibami partnerów CK w Przemyślu w organizacji wydarzeń kulturalnych w 2023 r.	15
Mapa 4 Realizacja inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 i w 2023 r. wg powiatów*	20
Mapa 5 Realizacja inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 i 2023-24 wg gmin	21
Mapa 6. Miejsca realizacji inicjatyw w ramach BMK w latach 2016-21 oraz 2023-24	22
Wykres 1 Liczba ośrodków kultury w Polsce w 2023 r. w poszczególnych województwach wraz z odsetkami (N=3961).....	9
Wykres 2 Struktura instytucji kultury typu centra, domy, ośrodki, kultury oraz świetlice i kluby w województwie podkarpackim w 2023 r. (Dane w %, N=348)	10
Wykres 3 Liczba podmiotów składających się na infrastrukturę kulturalną w województwie podkarpackim w 2016 r. (N=1385)	13
Wykres 4. Liczba projektów w ramach BMK w woj. podkarpackim w latach 2016-21 oraz 2023-24 (N=73).....	16
Wykres 5 Typy podmiotów realizujących inicjatywy w ramach BMK w woj. podkarpackim w 2024 r. (N=59)*	17
Wykres 6 Typy podmiotów realizujących inicjatywy w ramach BMK łącznie w latach 2016-21 oraz 2023-24*	18
Wykres 7. Liczba bezpośrednich uczestników w BMK na Podkarpaciu w latach 2017-21	19
Tabela 1 Liczba centrów, domów, ośrodków kultury oraz klubów i świetlic w województwie podkarpackim w 2023 r. wg liczby podmiotów	12
Tabela 2. Wykaz kompetencji kluczowych osiągniętych w poszczególnych inicjatywach w ramach BMK w woj. podkarpackim w 2024 r. według częstości ich występowania	28
Tabela 3. Instytucje reprezentowane przez realizatorów inicjatyw w ramach BMK w woj. podkarpackim w latach 2016-21 oraz w 2023 r. wg częstości i lat*	30
Tabela 4. Miejsca realizacji projektów w ramach BMK w woj. podkarpackim w latach 2016-21 oraz w 2023 r. wg lat i częstości	33
Zestawienie 1. Edukacja kulturowa na Podkarpaciu w publikacjach naukowych, dokumentach strategicznych i raportach z badań	7
Zestawienie 2. Wykaz poszczególnych kategorii podmiotów sfery kultury współpracujących z CK w Przemyślu w 2023 r. przy organizacji wydarzeń kulturalnych wg miejscowości	14
Zestawienie 3. Kategorie wiekowe i społeczno-zawodowe grup docelowych inicjatyw zrealizowanych w ramach BMK w województwie podkarpackim w latach 2016-21 oraz 2023-24	19
Zestawienie 4. Wydarzenia współorganizowane przez Centrum Kulturalne w Przemyślu w 2023 r.	27

Aneks

Zestawienie 4. Wydarzenia współorganizowane przez Centrum Kulturalne w Przemyślu w 2023 r.

Lp.	Nazwa wydarzenia	Współorganizatorzy
1.	„Festyn pod platanem” – 24. Regionalny Przegląd Grup Śpiewaczych (pieśni zwyczajowe i obrzędowe)	Centrum Kultury w Zarzeczcu
2.	„Gacok” – 16. Podkarpacki Festiwal Zespołów Tańca Ludowego w Gaci	Gminny Ośrodek Kultury w Gaci i Wójt Gminy Gać
3.	„Jazz bez...” – 23. Międzynarodowy Festiwal Jazzowy	Stowarzyszenie Artystyczne Dzyga we Lwowie oraz Miejska Akademia Muzyczna w Kijowie
4.	„Kolędy i pastorałki” – 23. Regionalny Przegląd Grup Śpiewaczych w Pawłosiowie	Stowarzyszenie Folklorystyczne „Pawłosiowianie”, GOK, Wójt Gminy, Parafia Rzymskokatolicka w Pawłosiowie
5.	„Majówka pod jaworem” – 7. Regionalny Przegląd Zespołów Śpiewaczych i Tradycyjnych Potraw w Hadlach Szklarskich	Gminny Ośrodek Kultury w Jaworniku Polskim, Stowarzyszenie Tradycji i Kultury Wiejskiej „Jawornik”, Wójt Gminy Jawornik Polski
6.	„Pieśni Maryjne” – 11. Regionalny Przegląd Chórów	Powiatowe Centrum Kultury w Lubaczowie i Parafia Konkatedralna w Lubaczowie
7.	„Pieśni Pasyjne” – 15. Podkarpacki Przegląd Chórów	MOK w Radymnie, Parafia Rzymskokatolicka Św. Wawrzyńca w Radymnie, PZChiO Oddział w Rzeszowie
8.	„Tropem Jasia i Małgosi” – 45. Przegląd Teatrzyków Dziecięcych	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Birczy
9.	„Wątki Folkloru Ludowego” – 21. Międzywojewódzki Przegląd Grup Obrzędowych w Starym Dzikowie	Gminny Ośrodek Kultury w Starym Dzikowie, Powiatowe Centrum Kultury w Lubaczowie
10.	10. „Biesiada nad Morawskim Łęgiem” – Prezentacja Tradycji Kulinarnych Podkarpacia	Wójt Gminy Jarosław i Stowarzyszenie „Razem w Przyszłość” w Morawsku
11.	11. Regionalny Przegląd Kapel Ludowych w Pawłosiowie	Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie
12.	12. Karpackie Biennale Grafiki Dzieci i Młodzieży	Vihorlatskie Osvetove Stredisko w Humennym (Słowacja), Centrum Twórczości Dzieci i Młodzieży „Galicja” we Lwowie (Ukraina), Centrum Kultury w Csikszerede (Rumunia).
13.	21. Jarmark Sztuki Ludowej „Pruchnickie Sochaczki”	Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Pruchniku, Gmina Pruchnik, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Pruchnickiej w Pruchniku
14.	44. Biesiada Teatralna w Horyńcu-Zdroju - Konfrontacje Zespołów Teatralnych Małych Form, Reminiscencje Horynieckie	Gminnym Ośrodkiem Kultury w Horyńcu-Zdroju
15.	44. Ogólnopolski Festiwal Kapel Folkloru Miejskiego im. Jerzego Janickiego	Urząd Miejski w Przemyślu i Przemyskie Centrum Kultury i Nauki ZAMEK w Przemyślu
16.	8. Międzynarodowy Festiwal Kolęd i Pastorałek w Kalwarii Pałacowskiej	Klasztor Franciszkanów w Kalwarii Pałacowskiej i Podkarpackie Stowarzyszenie Gospel
17.	Literatura i dzieci	Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie
18.	Obchody Światowego Dnia Wody	Arboretum w Bolestraszycach
19.	Ogólnopolski Konkurs Recytatorski, w tym eliminacje powiatowe, rejonowe i wojewódzkie	Zarząd Towarzystwa Kultury Teatralnej
20.	Prelekcje o tematyce historycznej	Polskie Towarzystwo Historyczne oddział w Przemyślu
21.	Przegląd scenicznej Twórczości Dziecięcej „Przedszkolne Prezentacje Artystyczne”	Szkoła Podstawowa nr 15 im. Adama Mickiewicza w Przemyślu, Urząd Miasta Przemyśla, Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół, Przedszkoli Placówek Oświatowych i Osób Zarządzających Oświatą
22.	Regionalny Przegląd Kapel Ludowych i Zespołów Śpiewaczych – eliminacje do 57. Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu D. oraz 57. „Sabałowych Bajań” w Bukowinie Tatrzańskiej	Ośrodek Kultury Miasta i Gminy w Kańczudze
23.	Wojewódzki Konkurs „Sacrum w literaturze i sztuce”	Prywatna Szkoła Sióstr Niepokalanek w Jarosławiu
24.	Wydarzenia w ramach Festiwalu Dziedzictwa Kresów	Gmina Lubaczów, Województwo Podkarpackie, Muzeum Archidiecezjalne w Przemyślu, Gminny Ośrodek Kultury w Horyńcu Zdroju, Centrum Kultury i Sportu w Cieszanowie
25.	XVI Międzyszkolny Festiwal Kolęd i Pastorałek „W dzień Bożego Narodzenia radość wszelkiego stworzenia”	Szkoła Podstawowa nr 14 w Przemyślu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CK w Przemyślu.

Tabela 2. Wykaz kompetencji kluczowych osiągniętych w poszczególnych inicjatywach w ramach BMK w woj. podkarpackim w 2024 r. według częstości ich występowania

Lp.	Kompetencje	1) BądźMY Razem w Kulturze / Kultura nie grzebie	2) COOLturaIny Team / KultuRElia	3) Dziewczyńskie Centrum (Po)Mocy / ZmieniaMY DZIEWCZYNY	4) Fotohistorykon / Kobiety w dawnych czasach	5) Głos Tradycji / Wieczórkowo	6) GiraMYKrosno / KrosCon: Konwent Gier i Fantastyki oraz Przystanki	7) Historią Natchnieni / Jestem jej częścią – za kotara dzieł Birczy	8) Horyzont / Parasol	9) Kuznia Inspiracji / Porcelanowe plotki... komódkowe tajemnice	10) Młodzi na czele ZS-owa akademii / ZS-owa akademii robotyki	11) Młodzi... Gniewni... Kulturalni...	12) Razem / O sobie samym	13) Ta Nasza Młodość / Kultura kontra natura	14) Z Historią w Tle... / Z historią w tle...
1.	integracja grupowa	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.	kształtowanie wrażliwości estetycznej	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3.	nauka pracy w grupie (umiejętność wspólnego wyznaczania i osiągania celów)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4.	otwartość na przyjmowanie bodźców z otaczającego świata, w tym głównie treści kulturowych	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5.	podniesienie poziomu kompetencji społecznych i obywatelskich	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
6.	podniesienie poziomu partycypacji społecznej	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
7.	rozbudzenie kreatywności i ciekawości	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
8.	rozwijanie wrażliwości na sztukę	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
9.	rozwijanie wyobraźni	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
10.	rozwińcie poczucia sprawstwa	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
11.	wytworzenie lub wzmocnienie postaw poznawczych	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
12.	zwiększenie poziomu potrzeb kulturalnych i chęci ich zaspokajania poprzez aktywne uczestnictwo w kulturze	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
13.	zwiększenie świadomości w zakresie sztuki	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
14.	podniesienie poziomu umiejętności z zakresu komunikowania się	X	X	X			X	X	X		X		X		X
15.	podniesienie samoświadomości młodych osób, umiejętności wyrażania swoich uczuć i myśli	X	X	X	X	X	X	X				X	X		
16.	umiejętność wyrażania siebie poprzez sztukę	X	X	X	X	X		X		X			X		X
17.	integracja w ramach społeczności lokalnej	X	X		X	X		X	X	X		X			
18.	podniesienie poziomu wiedzy na temat regionu	X			X	X		X	X	X		X			X
19.	kształtowanie świadomości dziedzictwa kulturowego	X			X	X	X	X		X		X			
20.	wzmocnienie poczucia identyfikacji lokalnej, więzi ze społecznością lokalną poprzez zapoznanie jej z historią regionu (patriotyzm lokalny)	X			X	X		X		X		X			X
21.	podniesienie poziomu umiejętności koncentracji, uczenie cierpliwości, konsekwencji w działaniu						X		X	X	X	X	X		
22.	rozwińcie umiejętności manualnych (rzeźba, krawiectwo, kaligrafia)		X	X	X	X				X					X
23.	zainspirowanie samodzielnych poszukiwań własnych form wyrazu artystycznego		X				X	X				X	X		X
24.	nabycie wiedzy w zakresie tradycyjnych form sztuki ludowej		X		X	X		X		X					
25.	podniesienie poziomu literackiego (kreatywne pisanie) i świadomości językowej			X		X		X		X			X		
26.	promowanie walorów architektonicznych i krajobrazowych regionu				X	X		X		X		X			

Lp. cd	Kompetencje cd	1) BądźMY Razem ... cd													
		2) COOLturalny Team ... cd	3) Dziewczyńskie Centrum ... cd	4) Fotohistorykon ... cd	5) Głos Tradycji ... cd	6) Gra!MYOKrosno ... cd	7) Historią Natchnieni ... cd	8) Horyzont ... cd	9) Kuźnia Inspiracji ... cd	10) Młodzi na czele ... cd	11) Młodzi ... cd	12) RazeM ... cd	13) Ta Nasza Młodość ... cd	14) Z Historią w Tle ... cd	
27.	zapoznanie z tradycyjnymi lub nowatorskimi technikami plastycznymi		X	X		X		X		X					
28.	zwiększenie poziomu kompetencji językowych			X		X		X		X		X			
29.	kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem i emocjami (samokontrola)			X				X			X	X			
30.	oswojenie z wystąpieniami publicznymi			X		X						X		X	
31.	podniesienie poziomu samooceny			X							X	X	X		
32.	rozwinięcie poczucia empatii			X				X			X			X	
33.	umiejętność obcowania z wytworami kultury wyższej, a w tym ich interpretacji	X	X	X	X										
34.	uwrażliwienie na potrzeby otaczającego świata							X			X	X		X	
35.	nabycie praktycznych umiejętności związanych ze sztuką teatralną				X	X								X	
36.	podniesienie poziomu uczestnictwa w kulturze ludowej					X	X		X						
37.	promowanie aktywnej formy wypoczynku					X			X		X				
38.	promowanie idei integracji i współpracy międzypokoleniowej		X			X		X							
39.	promowanie idei uczenia się przez całe życie					X		X			X				
40.	umiejętność logicznego i strategicznego myślenia					X				X	X				
41.	kształtowanie własnego wizerunku			X								X			
42.	podniesienie poziomu uczestnictwa w kulturze wysokiej		X					X							
43.	podniesienie poziomu wiedzy o wypowiedzi artystycznej jaką jest film			X								X			
44.	praktyczne umiejętności kulinarne		X	X											
45.	projektowanie graficzne z wykorzystaniem oprogramowania komputerowego									X		X			
46.	rozwijanie wyobraźni przestrzennej					X				X					
47.	tworzenie filmu z wykorzystaniem aplikacji komputerowych			X								X			
48.	tworzenie podcastu		X									X			
49.	umiejętność tworzenia scenariusza filmowego			X								X			
50.	zapoznanie się z technikami fotografowania				X									X	
51.	zapoznanie z ideą formy teatralnej							X						X	
52.	zorganizowanie ekspozycji dzieł sztuki				X			X							
53.	zwiększenie wrażliwości społecznej, w tym na potrzeby innych osób							X			X				
54.	podniesienie poziomu umiejętności współpracy pomiędzy młodszymi i starszymi osobami							X							
55.	umiejętności z zakresu programowania i robotyki									X					
56.	umiejętności z zakresu samoobrony										X				
57.	uwrażliwienie na otaczające dźwięki i ich odbiór z możliwością przeniesienia ich na inne formy artystyczne					X									
58.	zwiększenie koordynacji ruchowej poprzez taniec					X									

Źródło: W. Broszkiewicz, Raport z ewaluacji Programu Narodowego Centrum Kultury Bardzo Młoda Kultura 2023-2025 województwo podkarpackie, Przemyśl 2024, s. 69.

Tabela 3. Instytucje reprezentowane przez realizatorów inicjatyw w ramach BMK w woj. podkarpackim w latach 2016-21 oraz w 2023 r. wg częstości i lat*

Lp.	Instytucje - wnioskodawcy	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	2024	Ogółem
1.	Gminna Biblioteka Publiczna w Chmielniku	x	x		x	x	x	x	x	7
2.	Stowarzyszenie „Kreatywna Pozytywka” w Przemyślu		x		x		x	x	x	5
3.	Gminny Ośrodek Kultury w Żurawicy z siedzibą w Wyszatycach				x			x	x	3
4.	Ekipa (Fundacja) GraTy						x		x	2
5.	Fundacja Teatr Wyobraźni				x			x		2
6.	Fundacja Wspierania Edukacji i Rozwoju EDU		x		x					2
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Chłopicach			x		x				2
8.	Gminny Ośrodek Kultury w Komańczy						x	x		2
9.	Gminny Ośrodek Kultury w Nowym Żmigrodzie					x		x		2
10.	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Turystyki w Birczy							x	x	2
11.	II Liceum Ogólnokształcące w Sanoku	x			x					2
12.	Koło Gospodyń Wiejskich w Birczy							x	x	2
13.	Magdalena Kuś, firma „Z BARWINKIEM” (JDG – Jasło)							x	x	2
14.	Młodzieżowa Grupa Inicjatyw Twórczych, MGIT w Majdanie Sieniawskim (MGN)							x	x	2
15.	Nadleśnictwo Sieniawa							x	x	2
16.	Ośrodek Kultury w Dukli							x	x	2
17.	Parafia p.w. Św. Mikołaja Biskupa w Majdanie Sieniawskim							x	x	2
18.	Powiatowe Centrum Kultury w Lubaczowie					x			x	2
19.	Regionalne Centrum Kultur Pogranicza						x		x	2
20.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Rudniku n Sanem			x**						2
21.	Stowarzyszenie Tworzymy Lepszą Przyszłość w Birczy							x	x	2
22.	Strefa Kultury Młodzieżowej w Chmielniku (MGN)							x	x	2
23.	Szkoła Podstawowa im. bł. ks. J. Popiełuszki w Majdanie Sieniawskim							x	x	2
24.	Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Zabratówce							x	x	2
25.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. por. Jana Bałdy w Chmielniku							x	x	2
26.	Szkoła Podstawowa w Cieplicach					x	x			2
27.	Teatr SAN	x						x		2
28.	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Zarzeckiej							x	x	2
29.	Zespół Majdaniacy z Majdanu Sieniawskiego							x	x	2
30.	„Zawsze młodzi”, Zarzeczce – grupa nieformalna							x		1
31.	Archiwum Państwowe w Przemyślu								x	1
32.	Bardzo Kulturalne Kapibary w Lubaczowie (MGN)								x	1
33.	Biblioteka Publiczna w Dukli								x	1
34.	Centrum Dziedzictwa Kult. i Informacji Turystycznej w Tyczynie		x							1
35.	Dom Dziecka w Nowej Grobli								x	1
36.	Dom Kultury Samorządowego Centrum Kultury w Mielcu					x				1
37.	Dom Kultury SCK w Mielcu						x			1
38.	Ekomuzeum „Birczańska Kraina”								x	1
39.	Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej, sekcja RCKP								x	1
40.	Fundacja "Ramię w ramię - nad Osławą"							x		1
41.	Fundacja Cherry Home			x						1
42.	Fundacja Pasjonaci, Krosno								x	1
43.	Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu					x				1
44.	Gminna Biblioteka Publiczna w Bojanowie								x	1
45.	Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Żmigrodzie								x	1
46.	Gminna Biblioteka Publiczna w Orłach							x		1
47.	Gminny Ośrodek Kultury w Bojanowie								x	1
48.	Gminny Ośrodek Kultury w Borowej				x					1
49.	Gminny Ośrodek Kultury w Krzeszowie		x							1
50.	Gminny Ośrodek Kultury w Żmigrodzie								x	1
51.	GraMyOKrosno (MGN)								x	1

Lp. cd.	Instytucje – wnioskodawcy c.d.	2016 c.d.	2017 c.d.	2018 c.d.	2019 c.d.	2020 c.d.	2021 c.d.	2023 c.d.	2024 c.d.	Ogółem c.d.
52.	Grupa młodzieżowa MOW w Lubaczowie i Domu Dziecka w Nowej Grobli (MGN)								x	1
53.	Grupa Młodzików przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Nehrybce - Młodzieżowa Drużyna Przeciwpożarowa (MGN)								x	1
54.	Grupa nieformalna Gabriela Gniady							x		1
55.	Jarosławski Ośrodek Kultury i Sztuki, Dom Kultury								x	1
56.	Jasielski Dom Kultury								x	1
57.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Chmielniku								x	1
58.	Koło Gospodyń Wiejskich „Żmigrodzanki”							x		1
59.	Koło Gospodyń Wiejskich w Czystogarbie							x		1
60.	Koło Gospodyń Wiejskich w Mokrzycy								x	1
61.	Koło Gospodyń Wiejskich w Nehrybce								x	1
62.	Koło Gospodyń Wiejskich w Tokach, Nowy Żmigród								x	1
63.	Koło Gospodyń Wiejskich Zarzeczek z Zarzecza							x		1
64.	LO im. M. Kopernika w Nowym Żmigrodzie							x		1
65.	Miejska Biblioteka Publiczna w Nisku – filia bibl. w Nowosielcu		x							1
66.	Miejska Biblioteka Publiczna im. W. Broniewskiego w Lubaczowie								x	1
67.	Miejski Dom Kultury w Stalowej Woli	x								1
68.	Miejski Ośrodek Kultury w Dębicy			x						1
69.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Baranowie Sandomierskim							x		1
70.	Młodzieżowa grupa nieformalna w Jarosławiu								x	1
71.	Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli								x	1
72.	Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej								x	1
73.	Muzeum w Jarosławiu Kamienica Orsetich						x			1
74.	Nieformalna Grupa Młodzieży w Dukli								x	1
75.	Nieformalna grupa młodzieży w GOK w Kolbuszowej								x	1
76.	Nieformalna grupa młodzieży w Lubaczowie								x	1
77.	Nieformalna Grupa Młodzieży w Nowym Żmigrodzie								x	1
78.	Niepubliczna Szkoła Nr 2 „Kamon” w Przemyślu							x		1
79.	niezależny animator	x								1
80.	Ochotnicza Straż Pożarna w Orłach							x		1
81.	Orkiestra Dęta OSP w Majdanie Sieniawskim							x		1
82.	Ośrodek Kultury w Wiśniowej			x						1
83.	Parafia p.w. Matki Bożej Łaskawej w Chmielniku							x		1
84.	Podkarpackie Powiatowe Centrum Kultury w Lubaczowie		x							1
85.	Powiatowa Biblioteka Publiczna w Lubaczowie								x	1
86.	Prywatna szkoła muzyczna: PIANO, Marcin Maresz						x			1
87.	Rzeszowski Dom Kultury	x								1
88.	Stowarzyszenie Artystyczne Gościniec Południa						x			1
89.	Stowarzyszenie Edukacyjno-Wychowawcze „Jabłoń”					x				1
90.	Stowarzyszenie Hist. -Rekonstrukcyjne Pąsowa Róża w Jarosławiu								x	1
91.	Stowarzyszenie Kultury Ludowej w Trzciny								x	1
92.	Stowarzyszenie Kopernik, Nowy Żmigród								x	1
93.	Stowarzyszenie Mieszkańcy z Pasją (w Nowosielcu)		x							1
94.	Stowarzyszenie Muzyka Dawna w Jarosławiu						x			1
95.	Stowarzyszenie na Rzesz Promocji Kultury Tradycyjnej „Życie z przytupem”					x				1
96.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Trampolina w Lubaczowie								x	1
97.	Stowarzyszenie „Razem Lepiej” W Nowej Wsi							x		1
98.	Szkoła Podstawowa im. Kard. St. Wyszyńskiego w Komańcy							x		1
99.	Szkoła Podstawowa nr 1 w Przemyślu							x		1
100.	Szkoła Podstawowa nr 2 w Lubaczowie								x	1
101.	Szkoła Podstawowa w Bolestraszcach im Piotra Michałowskiego							x		1
102.	Szkoła Podstawowa w Jasionce								x	1
103.	Szkoła Podstawowa w Krzeszowie			x						1
104.	Szkoła Podstawowa w Małkowicach	x								1

Lp. cd.	Instytucje – wnioskodawcy c.d.	2016 c.d.	2017 c.d.	2018 c.d.	2019 c.d.	2020 c.d.	2021 c.d.	2023 c.d.	2024 c.d.	Ogółem c.d.
105.	Towarzystwo Dramatyczne im A Fredry „FEDREUM” w Przemyślu Stały Niezawodowy Teatr – Zamek Kazimierzowski w Przemyślu							x		1
106.	Towarzystwo na rzecz rozwoju muzeum kultury łemkowskiej							x		1
107.	Transgraniczna Informacja Turystyczna, Gmina Dukla								x	1
108.	Trynieckie Centrum Kultury w Tryńczy			x						1
109.	UKS Młode Wilki							x		1
110.	Urząd Gminy w Birczy							x		1
111.	Urząd Miasta i Gminy Baranów Sandomierski							x		1
112.	Zagroda Edukacyjna „W Międzyczasie”							x		1
113.	Zespół Placówek im Jana Pawła II w Lubaczowie, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy								x	1
114.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zarzeczcu							x		1
115.	Zespół Szkół im. gen. J. Kustronia w Lubaczowie								x	1
116.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im . J. Szczepanika w Krośnie						x			1
117.	Zespół Szkół w Nehrybce								x	1
	Ogółem	7	8	8	7	9	12	45	59	155

*Regulamin dopuszcza możliwość udziału więcej niż dwóch partnerów.

** Wnioski złożone niezależnie od siebie przez dwie osoby reprezentujące ten sam podmiot.

NGM – nieformalna grupa młodzieży.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Miejsca realizacji projektów w ramach BMK w woj. podkarpackim
w latach 2016-21 oraz w 2023 r. wg lat i częstości

Lp.	Miejsce realizacji projektu	Rok								Ogółem
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	2024	
1.	Chmielnik	x	x		x	x	x	x	x	7
2.	Przemyśl	x(2)	x		x	x	x	x		7
3.	Krosno						x(3)	x	x	5
4.	Lubaczów		x			x			x(3)	5
5.	Mielec		x		x	x	x			4
6.	Nowy Żmigród					x	x	x	x	4
7.	Sanok	x			x		x			3
8.	Wyszatyce				x			x	x	3
9.	Bircza							x	x	2
10.	Chłopice				x		x			2
11.	Cieplice					x	x			2
12.	Dukla							x	x	2
13.	Jarosław						x		x	2
14.	Komańcza						x	x		2
15.	Krzyszów		x	x						2
16.	Majdan Sieniawski							x	x	2
17.	Nowosielec		x	x						2
18.	Stalowa Wola	x				x				2
19.	Zarzecze							x	x	2
20.	Baranów Sandomierski							x		1
21.	Borowa				x					1
22.	Dębica				x					1
23.	Jaśło								x	1
24.	Komorów					x				1
25.	Lutowiska				x					1
26.	Małkowice	x								1
27.	Niziny (gm. Orły)							x		1
28.	Nehrybka								x	1
29.	Obarzym						x			1
30.	Orły							x		1
31.	Rudnik nad Sanem				x					1
32.	Rzeszów	x								1
33.	Tarnobrzeg							x		1
34.	Tryńcza				x					1
35.	Tyczyn		x							1
36.	Wiśniowa				x					1
37.	Wola Sękowa							x		1
Ogółem		7	7	7	7	9	12*	15*	14	X

*Uwaga! We wnioskach wskazywano więcej niż jedną miejscowość realizacji projektu.

Źródło: opracowanie własne.

Operator regionalny
Programu Bardzo Młoda Kultura
w województwie podkarpackim

**CENTRUM KULTURALNE
w Przemyślu**

Institucja Kultury Województwa Podkarpackiego

ul. Stanisława Konarskiego 9
37-700 Przemyśl
tel./fax 16 678 20 09
e-mail: ck@ck.przemysl.pl